EESTI PÄEVALEHT

KOLMAPÄEVAL, 9 veebr. 1977 Nr. 10 (4198)

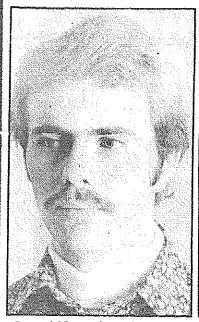

Lauri Nurmissaar

Maria Rükkel

Epp Lohk-Sundström

Kaisa-Lena Vallas

Kaljot-Vaarmani stipendiaadid 77

Vastavalt Els Kaljot-Vaarmani Sihtkapitali sätetele jagas fondi valitsev Eesti Kultuuri Koondise kultuurfondi toimkond tänavusi stipendiume muusika ja näitekunsti alal tegutsevatele noortele. Seitsme stipendiaadi vahel Jagati kokku 6 500 krooni.

Kuna käesoleval aastal oli eriti palju stipendiumitaotlejaid, otsustati neid esijoones anda nendele, kes ei ole stipendiumi saanud kahel eelneval aastal järjest.

Stipendiumid määrati järgmiselt:

Mart Jürisoo, 26 a. 500 krooni edasi õppimiseks laulu alal.

Maria Kiisk-Rükkel, 23 a. 1000 krooni edasi õppimiseks muusikateaduse alal Stockholmi ülikoolis. Stipendiaat on flötist.

Martin Krooni, 15 a. 1000 krooni muusikalaagrist osa võtmiseks eeloleval suvel. Kuulub Alfred Pisukese noorte viiuldajate ansamblisse.

Tiina-Mari Randviir, 17 a. 1000 krooni viiuliõpingute jätkamiseks. Kuulub Alfred Pisukese viiuliansamblisse.

Kaisa-Lena Vallas, 15 a. 1000 krooni viiuli ostmiseks. Kuulub samuti Alfred Pisukese viiuliansamblisse.

Epp Lohk-Sundström, 42 a. 1000 krooni rezhiija teatrikursuse õppemaksuks. Stipendiaat on näitleja Stockholmi Eesti Teatris.

Lauri Nurmissaar, 25 a. 1000 krooni täiendamiseks näitekunsti alal. Stipendiaat on näitleja Pinna Stuudios.

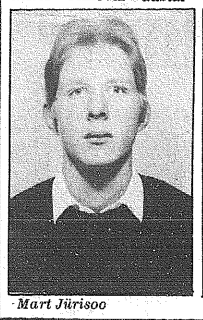

Mart Jürisoo

Martin Krooni

Tiina-Mari Randviir

Carterile esitleti Jaaksonit

Eesti Vabariigi esindaja Ernst Jaakson tegi kaasa USA presidendi Carteri ametisseseadmise pidustuse Washingtonis ja uue presidendipaari vastuvõtu, kus teda esitleti presidendile, välisministrile ja uuele juhtkonnale.

Pidustused algasid uue asepresidendi Walter Mondale'i vastuvõtuga diplomaatkonnalé, kusjuures asepresidendile esitleti kõiki välisriikide esindajaid, nende seas Ernst Jaaksoni.

Järgmisel päeval võttis diplomaatkond Capitoli juures osa James Carteri presidendivande andmise tseremooniast, kusjuures saadikud olid paigutatud toolidele tribüüni ees.

Tseremoonia ajal äratas tähelepanu N. Liidu saadiku Dobrõnini käitumine, kes ainsana diplomaatkonnast ei võtnud kübarat peast vannutamisprotseduuri vaimuliku osa kui ka USA riigihümni mängimise ajal.

Vande andmise tseremoonia järele viidi diplomaadid bussiga Valge Maja vastas asuvasse Blair House, kus ootas kerge eine. Vastuvõtu järele jälgiti maja eest pidulikku paraadi, milles sammus ka uus president koos välikese tütre ja abikaasa Rosalynniga mitme kvartali pikkuses, saadesd tormilisi kiiduavaldusi tänavaile kogunenud rahvalt.

Presidendi ja tema abikaasa auks toimus samal õhtul ball Nation Visitors Center uues ballisaalis, kuna järgmisel päeval toimus esimene ametlik vastuvõtt välisdiplomaatkonnale Valges Majas.

Järg lk 7

Sakslasi ei lasta välja N. Liidust

Ummarguselt 400 saksa päritoluga N. Liidu kodanikku on teatanud Moskva võimudele, et nad soovivad lahkuda N. Liidu kodakondsusest ja asuda ümber Saksamaale.

Nende esindajad on lääne korrespondentidele seletanud, et juba üheksa kuud tagasi andsid 300 Kasahhstani sakslast oma passid ära ametivõimudele ja sama tegid 100 sakslast Kirgiisiast. Vahepeal on väljarändu taotlenud sakslased vallandatud töölt. Alma Ata piirkonnas vahistati neist neli.

Ühe vahistatu, Helmut Martensi abikaasa Tamara, on ütelnud ajakirjanikele, et tema meest süüdistatakse "passiseaduse rikkumises". Teised vahistatud on Ivan Teurer, Valentin Klink ja Albert Herleman. Tamara Martens koos Teureri naisega püüdsid Moskvas minna Lääne-Saksamaa suursaatkonda, kuid nõukogude miilitsavalve takistas neid.

Moskvas viibib juba mõnda aega väiksem grupp sakslasi Kirgiisiast ja Kasahstanist, et ametasutustest saada vastust oma väljarännutaotlusele.

Möödunud aastal laskis N. Liit välja Lääne-Saksamaale 9.626 sakslast, mis on pisut rohkem kui eelmistel aastatel. Ametlikel andmetel, mis pärinevad a. 1970, on N. Liidus umbes kaks miljonit saksa päritoluga inimest.

Eduard Ole tänavune EKK-laureaat

Aasta alguses selguvad eesti kultuuriauhinnad. Äsja sai teatavaks REE kultuuriauhind Käbi Lareteile, nüüd selgus ka Eesti Kultuuri Koondise tänavune laureaat, kelleks zhüriina toimiv Eesti Kultuuri Fond valis kunsti vanameistri Eduard Ole, kelle looming eeliseseisvuse ajast ulatub maapaguluseni. Kultuurifondi toimkond koosseisus Helmi Eller, Eevi End, Adelaide Lemberg, Gustav Ränk, Eduard Reining, Harri Kiisk ja Elmar Pettai, motiveerib 1977-nda aasta EKK auhinna väljaandmist järgmiselt:

Eduard Ole on vitaalne ja produktiivne kunstnik, kes kogu pagulasaja on püsivalt loovas töös. Ta on noore kunstnikuna toonud eesti kunsti värskeid puhanguid Euroopast ja oma paljude loominguperioodide vältel rikastanud meie kunsti mitmetes zhanrites. Ole on andnud meile jõulisi karakterportreid, kujutanud linnade kiiret pulssi ja tõlgendanud looduse rahulikumat ilu nii kodu- kui välismaistes maastikes.

Oma Rootsi preioodil on Ole andnud kauni sarja põhjamaa loodusest, kus ta on vastamisi seadnud mägede dramaatika ja järvede rahu. Ole looming jätkub tänapäevalgi, kus kunstnik viljeleb portreed, maastikku ja figuratiivmaali.

Oma elukäigu tutvustamiseks ja enne kõike oma loomisprotsessi selgitamiseks on Eduard Ole rikastanud meie memuaarkirjandust raamatuga "Suurel maanteel".

Materiaalselt sisaldab tänavune EKK auhind 2000 krooni.

Eduard Ole on sündinud 20. mail 1898 Kaagveres pällupidaja pojana. Sooritas kunstia-

Järg lk. 7

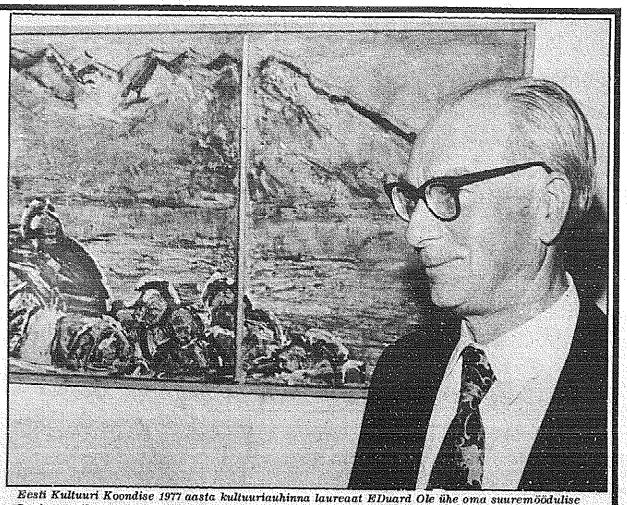

Eesti Kultuuri Koondise 1977 aasta kultuuriauhinna laureaat EDuard Ole ühe oma suuremõõdulise Lapi maastiku juures. (Foto Lepper).

Eesti kaasaegset maastikumaalikunsti näitusest

EPL Kolmapäeval, 9. veebr. 1977

Tee tegemine

Kaks sündmust viimasel ajal kriipsutavad alla Nõukogude propagandalise lähenemise uusi, kavalamaid võtteid, mis näiliselt on päris süütud. Kasutatakse nimelt ära nii kodumaal kui paguluses kästituntud ja lugupeetud kultuuriiskisuksi sümboolsete suletud uste avajatena. Need sündmused olid hiljutine helilooja prof. Ernesaksa ja nüüdne prof. Ariste külastus pagulasorganisatsioonidele avalikus vormis – üks New Yorgis, teine Stockholmis.

On mõistetav, et vastuvõtmisest äraütlemine olnuks raske koorile New-Yorgis kui ka teaduslikele organisatsioonidele Stockholmis, sest see sisaldanuks korraldajate vaatekohast auväärsete isiksuste isiklikku solvamist. Samal ajal on aga ka päris selge, et nad selliseid külastusi alles hiljuti ei oleks kuidagiviisi julgenud sooritada.

Kui nad sellega nüüd toime tulid, siis kahtlemata ainult selle tõttu, et okupatsioonivõimu politiitlised kontrollandid näitasid rohelist tuld. Need on välja arvestanud, et siin on lähim tee pagulaskonna juurde pääsemiseks olukorras, kus uue rezhiimi enda inimesed satuksid raskustesse otsemaid ja leiaksid ees suletud uksed. Uste paotamisel peavad nimelt politrukid end hoidma, tahaplaanile ja laskma ajal oma töö teha, et uksed rohkem avaneksid – ka nendele.

Nii siis tarvitatakse mittepoliitiliste viisi poliitilise eesmärgiga. Pagulaste juurde lastud inimesed on kõige selle juures ikkagi rezhiimi otsese kontrolli all.

Päris avameelne nende eesmärkide suhtes on Tallinna propagandaleht "Kodumaa" milline on hakanud pärast teatud vahet jälle kasutama "bolshevistlikku vokabulaari" väljendustega, mis eriti olid käibel Stalini perioodil. Selles organis loetletakse üles "ENSV kultuuriministri" Jürna teened asjade korraldamisel Rootsis – sõprusühingu tegevusele õnnistuse saamine endiselt haridusministrilt Zachrissonilt, millele järgnesid rohked külastused ja üritused: märgitakse teadlaste ja sportlaste suhtlemist, kirjanike ja heliloojate külastusi, eriprogramme raadios (milliseid produtseeris Harri Olt), eriti aga prof. Paul Ariste ettekandeid, rahvatantsijate esinemisi ja filminäitamisi.

Ja siis on Tallinnas tulemas kursused "väliseesti noortele", rida küllasõite, kultuuriüritusi jne. Kõik need kasuks N. Liidule ja teeneteks Jürnale.

Kuuldavasti on üks noor Rootsist Moskva erilisel vastutulekul saanud juba 10-kuuse õppestipendiumi Eestisse, erilise preemiana.

"Kodumaa" on veendunud, et "Rootsimaal kodunenud väliseestlased suhtuvad kultuurivahetusse pooldavalt", pahandab aga, et reaktsioonilised "välisvõitlejad ja kultuurivastased" takistavad "ENSV kultuuriministri" pooli lansseeritud tegevust, mis olevat "Helsingi vaimu vastane".

Pisik pärinevat Toontost ja selle toonud Rootsimaale (millegipärast kõneldakse mitte Rootsist ja Eestist, vaid Rootsimaast ja Eestimaast selle lehe keeleprugis) n.n. kultuuriintrigaanid, kelleks loetakse kõiki, kes julgevad hoiatada.

Et asi oleks kultuursem, valatakse nimepidi nimetatud "kultuuriintrigaanid" korralikult poriga üle ebakultuursete invektiividega. Tähelepanu väärib üldse keelepruukis. Kõneldakse "Kodumaa ja Eesti kultuuri vastastest mis selgelt teeb vahet nende kahe asja vahel. Kodumaa all mõtleb leht N. Liitu ja suur tähega kirjutatud Eesti määrab selles alas leiduva geograafilise üksuse, kus praeguse rezhiimi juures on rakendatud kaks kultuuri – eesti ja vene. Lugejale peab pealiskaudsel lugemisel jääma mulje, et "kodumaa" on nende töeline kodumaa.

Huvitav on KGB-häälekandja eriline mure eesti nooruse pärast läänes, samuti "Rootsi eestlaste lojaalse seltskonna" pärast, kellede kultuurihuvi ida suunas nüüd katsutavat takistada: olevat mindud nii kaugele, et kavatsetavat hoiatada Rootsi valitsust ning "shantaseerida noori väliseestlasi, kel on kavatsus sõita kodumaale oma keeleoskust ja haridust täiendama".

Kuigi mitte ühtegi sõna ei ütelda N. Liidu poolt pagulastele omistatava topeltkodakondsuse kohta, siis hool nende noorte eest, kes vanematelt on selle topeltkodakondsuse pärinud ja kelle vabastamist sellest Kremli ei ole pidanud vajalikuks arutusele võtta, otse liigutav. Kas ei ole limukas, mis öönge otsa on aetud saagi meelitamiseks, liiga rasvane?

Nõukogudepoolne ofensiiv läänes asuva eestluse vunnas jätkub usus, et kultuurisidemete sildi varjus avanevad paljud seni poliitilistel põhjustel suletud uksed ka okupatsiooni funktsionääridele. Avajaiks peavad olema naiivsed pagulased ise.

KLA

EESTI PÄEVALEHT
Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaadress: Box 667
101 29 Stockholm 1
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutusarvete postgiro 60 59 09-6
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:
Aasta . . . . . kr. 236:—
Termin (4 kuud) . . . kr. 85:—
Kuu . . . . . kr. 23:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1977

• Eksamid

Royal Australian College of Surgeons juures sooritas ortopeedilise kirurgi erieksamid dr. Kalev Viiding, kes lõpetas Sydney ülikooli arstiteaduskonna juba 1968 ja Inglismaal The Royal College of Surgeons of England üldkirurgia alal 1973. Austraalia valitsuse otsusega kinnitati Kalev Viiding ortopeedilise kirurgia spetsialisti kohale arvates 1. jaanuarist. Dr. Viiding oniseseisvuseaegse kuulitõukemeistri Arnold Viidingu poeg.

• Vastukarva

PIITS ja porgand on kaks vahendit, millega aastatuhandete vältel on pandud eeslid sõna kuulama. Eesel on teatavasti kangekaelne loom. Ainult piitsast tema jaoks ei jätku, tuleb ka porgand appi võtta.

Mitmesugused diktatuurid on ammugi selle piitsa-porgandi taktika üle võtnud. Autaustamistega, ordenitega, tuusikutega ja muude hüvitustega meelitatakse inimesi. Aga kui see ei aita, siis tulevad vangilaagrite, vaimuhaiglate, asumistele saatmiste piitsahoobid.

Kodumaal selle taktikaga harjunud, katsuvad autoritaarsed propagandistid seda ka piitsporgandi poliitika eest põgenenute hulgas. Kodumaalt siia ulatunud ja meie jaoks mõeldud propagandateosed – eesotsas nn. Sõprusühingu "Kodumaa" – jagavad pagulaseestlased kahte liiki.

Ühed on tublid eestlased (ainult eksituse ja valepropaganda tõttu pagulusse sattunud!), nad tunnevad otse põletavat huvi kodumaa ja selle kultuuri vastu ("suhtuvad kultuurivahetusse pooldavalt ja rõõmustavad siiralt kodumaa kultuurisaavutuste üle"), vahel ka "kasvavat huvi". Eriti noorte hulgas olevat neid.

Aga mitte üksi seal, sest "Kodumaa" läheb isegi niikaugele, et räägib "Rootsi eestlaste lojaalsest seltskonnast" (lojaalsest kellele?). Need (ikka "Kodumaa" järgi) "juhinduvad Helsingi rahu, sõpruse ja rahvaste koostöö valmus".

MAAILMATU tore! Kui inimest sedamoodi pärikarva sillitakase, siis hakkab tal soe tunne (nagu eeslil porgandit nähes). ja ta kipub üht või teist selka lähemast ja kaugemast minevikust unustama. Ega loe küllalt tähelepanelikult ka paberit, millesse porgand mähitud.

Kõik see kultuurisuhtete toredus sünnib ja on sündinud nn. Sõprusühingu korraldusel ja rezhiits, kindla valve ja kontrolli all. Kultuuritoojad kodumaalt väljapoole on kõvasti skriinitud ja valitud, nad on enne välja pääsemist seitsme loa-luku taga kinni.

Aga kui keegi tahab teostada isiklikku kultuurivahetust, tulla isiklikul alusel tutvuma välismaa kultuuriga või eesti kultuuri levitama, siis on uks kinni ja viisumisooviavaldus lükatakse tagasi. Siit inimestele kaasaantud raamatud, heliplaadid ja reproduktsioonid võetakse tollil käest ära või lähevad postil jäljetult kaduma.

HELSINGI konverentsil võitlesid venelased nagu lõvid (või karud) selle eest, et igasugune kultuurivahetus (ideed ja informatsioon) toimuks valitsuste vahendusel ja korraldusel. Läänepoolsed lepingusõlmijad polnud sellega nõus, sest seal on isik vaba. Aga nõukogud korraldavad oma kultuurivahetust nii nagu nemad sellest aru saavad – sõprusühingute ja saatkondade kaudu, mille personal on saanud vastava väljaõppe (KGB kursustel).

Kui nüüd keegi muutub kriitiliseks niisuguse kultuuritöö suhtes, siis saavad eelmainitud kursustel käinud mehed vihaseks ja võtavad piitsa appi, kujutledes, et tegemist on eeslitega, kes pärast porgandit saades piitsa jälle ära unustavad.

Siis hakkavad lendama sõnad, millest seal puudus pole ja mis pisut abstraktsemas vormis meenutavad vana head tsaariaegset vene sõimu: tagurlik klikk, paadunud reaktsionäärid, intrigaanid, sogastes vetes ujunud sellid, ärplejad, seiklejad ja nii edasi.

Ja alles üsna hiljuti tegi seesama suhtuurisuhteid arendav "Kodumaa" joone all selgeks, et pagulaspolitikud, kes on koos töötanud lääneriikide poliitikutega pole ikkagi põhiliselt muud kui selged natsid – ka kolmkümmend aastat pärast natsisimi surma Teise maailmasõja leekides.

Öeldakse, et pagulane ei unusta midagi ega õpi midagi. Kuidas sellega ka oleks, lause kehtib ka kodumaiste propagandameeste kohta – ka nemad ei unusta midagi ega õpi midagi. Ja loodavad, et pagulane porgandi tõttu unustab piitsa ja õpib selle kaudu käima õiget rada.

Pagulane aga pole üldiselt nii kerge unustama mõningaid asju minevikust. Ja ta võib iga päev õppida, kuidas piits-porgandi taktika innukat kasutamist leiab.

KODUMAA kultuuripõllul ei kasva peale selle ka ainult porgandid. Seal on üsna ohtrasti ka kibedaid mädarõikaid, aga neid väljapoole ei näidata. Ja seda põldu rammutatakse üsna omaparasel viisil. Igal juhul lääne poolt vaadates.

Kunst kuulub ju ka kultuuri juurde. Kodumaa kunstnikud olid hiljuti Tallinnas koos. Seal võeti vastu resolutsioone, nagu kongressi puhul ikka. Üks neist kõlab järgmiselt:

"Tänapäeva sotsialistlik Eesti, selle üritused ja inimesed ei leia veel küllaldast peegeldust kunstiteostes. Kunstnike kohus (!! – meie hüüdmärgid) on eelseisvatel aastatel luua taidekroonika viisaastakust ja selle kangelastest, nende tegudest ja püüdlustest."

Niisiis, kunstik, jäta maha kõik natüürmordid ja looduspildid ning hakka kibedasti maalima või modelleerima viisaastakut ja selle kangelasi, et sa pääseksid ka nn. taidekroonikasse. Kuidas püüdlusi linastada (lõuendile maalida), seda ei tea, sest püüdlus, kui see pole veel teoks saanud, on ju abstraktne mõiste. Ja abstraktne kunst pole ju hästi käibel, sest see käib sotsaalistlikule realismile risti vastu. Mida peab vaene kunstnik tegema?

Aga kunstniku kohus on teha veel midagi:

"Ei või sulguda vabariigi piiridesse loomingu motiivide ega adressaadi poolest. Eesti kunst on paljurahvuselise nõukogude kunsti orgaaniline osa, mistõttu meie vabariigi kunstnikud ja kunstiteadlased peavad veel aktiivsemalt lülituma kogu Nõukogudemaa kunstiellu."

Niisiis, kunstnik, võta oma riistad ja mine jäädvustama ka sõbralikkude vennasvabariikide (eriti vene) tegusid ja püüdlusi. Kui sa seda teed, siis antakse mõista, et sa võid seal ka müüa. (Kuidas oli piitsa ja porgandiga?).

Tendents on ju tuttav kogu eesti kultuuri juhendamises, see tuleb (koos teiste vähenuste kultuuridega) ära lahustada nõukogude (loe: vene) kultuuri sisse, nagu viinavaim lahustatakse vees ja läheb nõrgaks.

Niimoodi räägitakse seal. Aga väljaspool nutavad kultuuripolitrukid krokodillipisaraid eesti kultuuri pärast . . .

TIMMUKURU

Võitis USA näidendite võistlusel

NEW YORK (VE) – New Yorgi osariigis Kingstonis ilmuv ajaleht "The Daily Freeman" avaldas intervjuu Karolyn Nelkega, kes võitis naisautoritele ühe ülikooli poolt korraldatud näidendivõistluse.

Auhinnatud näidend "The Keeper", portree Lord Byronist ja tema abielust, valiti ka esitamiseks Philadelphia teatris Philadelphia Company poolt.

Karolyn Nelke, kes 1973 lõpetas magistrikraadiga inglise keele alae State University College New Paltzis, N.Y., pärineb käsmulastest. Tema vana-vanaisa elas veel Käsmu rannas, Käsmust tuli ta poeg Georg Nelke, kelle poeg Harold Nelke, Karolyni isa, töötab IBM juures.

Karolyn elas varemalt Wappinger Fallsis, N.Y., kust asus New Yorki. Ta onu, merekapten Nelke elab Rootsis. Tema juhtis muide 1941 "Eestiranna" venelaste põgenemisel Eestist randa, päästes palju inimelusid.

Leht kirjutab Karolyn Nelkest veel, et tal olevat kirjutamisel uus näidend "Casualties", mis käsitab aega pärast I maailmasõda.

Vastuvõtt Stockholmi algkooli

Lapsed, kes saavad hiljemalt 31. dets. 1977 seitsme aastaseks, on koolikohustuslikud ja neid tuleb registreerida kooli, et alata õppetööd 1977 sügispoolaastal.

Lapsed, kes saavad tänavu kuue aastaseks, võivad kooli alata kui nad pärast arstilikku läbivaatust ja koolikõpsuse katset leitakse olevat sobivad.

Nimetatud lapsi tuleb registreerida hiljemalt 15. veebr. koolis, Svartmangatan 20-22 või tel. 08/10 64 26.

STOCKHOLMI
EESTI ALGKOOL

SIIT JA SEALT

Eedo Karrisoo, tuntud eesti ooperitenor, kes mõõdumud aastal läbi tegi raske autoõnnetuse, on hästi paranenud ja kirjutab oma kodus Portlandis Oregonis mälestusi, milledest pool on juba kirjas. Ooperilauljal täitub oktoobris 70-nes eluaasta.

Uus president Carter lubas teatavasti vähendada riigikaitsekulusid. Tema eelkäija Ford esitas selle lubaduse taustal kongressile kaitsekulude eelarve 123 miljardi dollari ulatuses, mis on 6 miljardit vähem kui kaitseministeerium küsis. Carteril kujuneb raskeks kaitsekulusid sellest veelgi allapoole viia.

Heidelbergi ülikooli õigusteaduskonna lõpetanud Raoul Sander sooritas saksa riigieksamid praktiseerivatele juristidele ja sai advokaadiõigused. Ta avab koos saksa kolleegiga praksise Mannheimis. Raoul Sander on sündinud Lüübekis 1949.

Lehigh ülikooli Betlehemis, Pa. lõpetas BS kraadiga majandusteaduse alal Rein Krevald, kes asus erialal tööle New Yorgis.

Ansökan till lärarutbildning m.m.

För hösten 1977 planeras följande utbildningar. Sista dag för ansökan anges nedan.

1 mars
Folkhögskollärarutbildning, praktisk-pedagogisk
Handels- och kontorslärarlinjen

22 mars
Vårdlärarlinjen för leg sjuksköterskor/sjukskötare (3 term)
Vårdlärarutbildning (19 v). Genomgången ämnesfördjupningskurs ger företräde
Vårdlärarutbildning för ålderdomshemsföreståndare (3 term)

25 mars
Mellanstadielärarutbildning för finskspråkiga

1 april
Barnavårdslärarlinjen
Ekonomiföreståndarlinjen
Förskollärarlinjen (2 år)
Förskollärarutbildning (50 v)
Hushållslärarlinjen
Lärarutbildning för jordbruk, skogsbruk och trädgård
Kurs i studie- och yrkesvägledning (2 term)
Textillärarlinjen
Ämneslärarutbildning, praktisk pedagogisk

15 april
Lärarkurs för fritidspedagoger (18 v)
Lärarkurs för förskollärare (18 v)
Utbildning av lågstadielärare till mellanstadielärare

25 april
Teckningslärarutbildning, Umeå
Kurs i administration för ekonomiföreståndare
Kurs i dietetik för ekonomiföreståndare och hushållslärare

För övrig lärarutbildning är sista ansökningsdag 15 juni. Särskild information kommer.

Sänd mig ansökningshandlingar för följande utbildning
Namn
Gata, box ed
Postnr, postadr

Skicka kupongen till UHÄ, Byrån för central antagning, Box 16326, 103 26 Stockholm. Märk kuvertet med utbildningens namn.
OBS! Ansökningshandlingar skickas ut ca 3 veckor före sista ansökningsdag.

UHÄ
UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLEÄMBETET

Lennukeid araabia riikidele

Iisraeli ja nende sõpru vihastab eriti asjaolu, et Prantsuse valitsus müüs 200 reaktiiv-võitluslennukit Egiptusele ja teistele Araabia riikidele.

Lennukimüügitehing oli parajasti käsil, kui Prantsuse politsei ilma valitsust konsulteerimata vangistas Interpoli nõudel PLO "Musta septembri" juhi Abu Daoudi Pariisis. Prantsuse Mirage F-1 võitluslennukid on tänapäeva maailma parimate hulka kuuluvad ja nende kiirus ületab hääle kiiruse kahekordselt. See lennukimüük muudab jõudude tasakaalu Lähis-Idas.

Vene imelennuk ebaõnnestunud

Lääne lennukiekspertidi on ühisel arvamisel, et vene helikiirust ületav reisilennuk TU 144 on oma konstruktsioonilt ebaõnnestunud. Omaaegse võidujooksu TU 144 ja inglise-prantsuse Concorde vahel võitis TU 144 kolme kuuga. Projekt oli nõukogude lennutööstuse katse, saavutada prestiižhi maailmas.

Praegu lendab Concorde Lähis-Ida, Põhja- ja Lõuna-Ameerika liinidel suure eduga. Liinil London Washington on lennukiruum 100 %-liselt kasutatud.

TU 144 karjäär on olnud täis õnnetusi ja tagasilööke. 1971 näidati lennukit Pariisis, tagasiteel näidati teda Berliinis. Aga Varssavis pidi lennuk maandama väljaspool programmi — kaks mootorit jäid seisma ja maandumis ratastega oli pahandusi.

1973 ilmus Pariisi lennunäitusele ümber konstrueeritud TU 144. See plahvatas demonstratsioonilennul madalas kõrguses ja hävines, süüdates maju Pariisi eeslinnas.

Concorde lendab 6 600 kilomeetrit ilma tankimata. TU 144 suudab üleheliklirusega lennata ainult 3600 km. Lennuk on liiga raske, õhutakistuse suhtes valesti konstrueeritud ja tundub tavalise kiiruse juures olevat halvem tavalistest reisilennukitest.

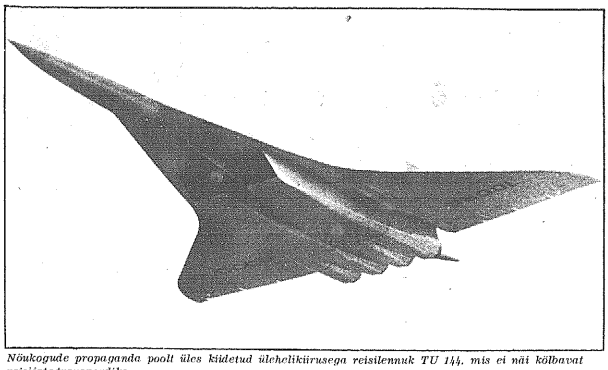

Nõukogude propaganda poolt üles kiidetud üleheliklirusega reisilennuk TU 144, mis ei näi kõlbavat reisijate transportiks.

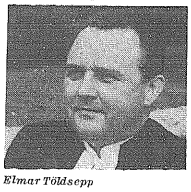

Elmar Töldsepp

Tõldsepp aasta-raamatus

Elmar Töldsepp, hiljuti pensioneeritud rootsi kiriku eestlaste praost Gotlandilt, esineb Visby piiskopkonna aastaraamatus kolleegi praost Erik Björlanderi intervjuus, kus ta jutustab oma elukäigust kolme saare kirikuõpetajana: Saaremaal, Ingarõl ja Gotlandil.

Ta selgitab ühtlasi, miks eesti vaimulikud pidid oma kodumaalt põgenema koos paljude kaasmaalastega. Praost Töldsepp, kes praegu edasi teenib eesti kirikus, asus pensioneerimisel elama Stockholmi külje alla Gustavsbergi, oma kunagise koguduse Ingarõ otsestele lähistele.

Maimu Laretei avab moemaja

MAIMU LARETEI

Rootsit külastas aastavahetusel Maimu Laretei-Evéquoz, olles külaliseks oma õele Käbi Lareteile.

Maimu Laretei-Evequoz on bielus ühs shveitsi diplomaadiga, olles ise kutselt moejoonestaja. Tal on nüüd kavatsus avadShveitsis oma moemaja ja Rootsis vilbimist kasutas ta muu hulgas Skandinaavia riidematerjalidega tutvumiseks ning nende sissesotmiseks, m.h. soome kuulsalt "Marimekkolt".

Rekordne viljasaak

OTTAWA — Farmerid lõikasid tänavu oma põldudelt rekordilise nisuzaagi, 864,5 miljonit bushelit, mis on 40% suurem eelmise aasta saagist. See ei tähenda aiski häid mõtlike, kuna head saagid on ka USA-s ja N. Liidus, Kanada peamistel võistlejail.

Rahvusvahelisel tugul on nisu hind muutnud madalamaks ja muutnud Kanada müügivõimalused ebakindlaks. Keskmine saak aakrilt oli 31,4 bushelit eelmise aasta 26,8 vastu. Keskmine 10 aasta perioodil, mis lõppes 1974 aastaga, oli 24,3 bushelit.

Iga kümnes laps välismaalane.

Statistika järgi on Rootsi põhikoolis u. 80 000 sisserändajate last, gümnaasiumis 10 000. Peagu iga kümnes koolilaps on niisiis välismaise päritoluga. 40% neist on soomlased.

Iga kolmas sisserändajate laps vajaks eriõpetust, seda antakse ainult iga neljandale. Praegu on seaduse järgi lastel õigus saada õpetust oma emakeeles. Tegelikult antakse seda ainult iga kolmandale lapsele põhikoolis. Kommuunidel pole kohustust teostada emakeele treeningut, kui sama keelt rääkivaid lapsi on vähem kui kolm ja kui on väga suuri raskusi kooliõpetajate saamisega.

Kui sisserändajate lapsed ei saa õpetust oma emakeeles, tekitab see tõkkeid nende emotsionaalsele ja intellektuaalsele arengule. Neist võivad saada nn. poolkeeleoskajad, kes ei oska korralikult ei rootsi ega oma emakeelt.

Kooliõpetajad on teinud tähelepanekuid, et paljudel lastevanematel pole aega rääkida külaldaselt oma lastega. Nad räägivad tihti ise segakeelt. Selle tõttu peab kool kaasa aitama, et laste keeleoskus ka emakeele alal paraneks.

Rinkeby päevakodus Stockholmi lõgidal pärinevad 154 last kokku 28-lt eri maalt ja räägivad sama palju keeli. Sisserändajate lapsed on siin enamuses. Aga neil pole ju omavahel kokkupuutepunkte. Laps Türgi suurlinnast tunneb end või-olla Stockholmis enam kodus kui maalaps Norrlandist.

"Pulmakindlustus" abiellujatele . . .

Eestis hakati alates 1. jaanuarist sõlmima uue kindlustusliiglna abiellumiskindlustusi (pulmakindlustusi). Selle omapärase kindlustuse kohta aga kõik nõudmaal ilmuvas ajalehes "Rahva Hääl" seletust Riikliku Kindlustuse Peavalitsuse juhataja Jüri Talts, kes seletas:

Meie ajal abielluvad mõned noored 18—23-aastaselt, seega kohe pärast keskooli kutsekeskkooli, tehnikumi või kõrgkooli lõpetamist. Perekonna ja kodu loomine nõuab lisakulutusi. Neid ajutisi raskusi aitab leevendada abiellumiskindlustus.

Kindlustuslepingud sõlmitakse 2—15-aastaste laste kasuks. Lepingu sõlmijaks võivad olla lapse vanemad (lapsendajad), sugulased või eestkostjad.

Seejuures tuleb silmas pidada, et kindlustuse kestuse mõõdumise ajaks ei oleks kindlustusvõtja vanem kui 70-aastane.

Kindlustussumma määratakse kindlaks lepingu sõlmija ja kindlustusinspektuuri kokkuleppel, kusjuures selle alammäär on 300 rubla. Kõrd kuus tasutava makse suurus oleneb kindlustusvõtja vanusest (lapse vanust ei arvestata), kindlustuse kestusest ja kindlustussummast. Vastava tariifi kinnitas N. Liidu Rahanduministeerium. Maksu saab tasuda sularahata arvelduse korras, sularahas, hoiukassa kaudu või posti teel.

Kindlustusmaks on kogu kindlustuse ajal ühesugune juhul, kui ei soovita kindlustussummat vähendada. Oletame näiteks, et 30-aastane isa soovib oma kahe ja poole aastase tütre kasuks sõlmida abiellumiskindlustuse lepingu 1000 rubla suurusele summale.

Sel juhul on kindlustuskestus 15 aastat ja igakuine kindlustusmaks 5 rubla 40 kopikat. Kokku tasutakse 15 aasta jooksul 972 rubla.

Kui tütar abiellub 18-aastaselt, siis pärast vastavate dokumentide esitamist makstakse talle kohalikust kindlustusinspektuurist välja 1000 rubla.

Juhul kui tütar on pulmadeks 19-aastane, siis saab ta 1020 rubla, kuna iga kindlustuskestuse lõpust möödunud täisaasta eest makstakse kaheprotsendilist lisandit. Kui ta aga ei ole 25-aastaseks saamiseni abiellunud, makstakse talle välja 114 protsenti kindlustussummast, s.o. 1140 rubla.

ETS Lõuna-Rootsi osak. aastakoosolek

LUND (EPL) — Eesti Teaduliku Seltsi (ETS) Lõuna-Rootsi osakonna aasta üldkoosolekut peeti liikmete rohkel osavõtul Lundi ülikooli Zooloogia Instituudi ruumes 28. jaanuaril. Sellele järgneval ettekandekoosolekul kõneles fil. dr. Valdek Järisoo Stockholmist, ainel "Mõtteid ökoloogia tööpõllult." Lõpuks istuti hubases vestluses kohvilauas.

Üldkoosoleku avas ja juhatas esimees fil. dr. Paavo Roos ja protokolli fil. dr. Tiit Kauri. peale eelmise üldkoosoleku protokolli ettekandmist ja kinnitamist esitati tegevus- ja majandusaruanded ning tegevuskava, mis kõik kiideti heaks.

Möödunud aastal peetud ettekande koosolekutel kõnelesid: Rohuteadlane Meeta Kalmet teemal "Apteegiasjanduse ajaloolisest arengust Eestis", helikunstnik Herbert Piirimets "Muusika kirikus", ülemhambaarst Jüri Kuroi "Inimese näoprofiil ja hamba- ning lõualuu ortopeedia" kuna fil. kand. Hans Angeluse korraldusel toimus minisümposion. Tartu ülikooli aastapäeva aktusel kõneles fil. dr. Hain Rebas Göteborgist ainel "Infiltratsioon ja kaubandus. Põhjamaalaste kontaktidest Baltikumiga keskaja lõpult".

Juhatus pidas 3 ja revisjoni komisjon ühe koosoleku. Osakonnal on 3 auliiget, 60 tegevliiget ja 10 ülõpilasliiget, kokku 73 liiget.

Üldkoosolek valis uude juhatusse, mis kujunes: esimeheks fil. dr. Paavo Roos, abiesimeeteks prof. Indrek Martinson ja fil. dr. Valev Ülbopuu, sekretäriks fil. dr. Tiit Kauri, selle abiks fil. lic. Katrin Särg, laekuriks antikvaar Fred R. Allik, juhatusliikmeks fil. kand. Hans Angelus, prof. Kanti nim. kapitali hoolduja ks dotsent Ilmar Suig ja perenaiseks fil. mag. Pillemai Laas.

Juhatusliikmete kandidaatideks said õp. Karl Laantee ja Heiner Erendi. Revisjoni komisjonist vanuse tõttu tagasi astunud Oskar Angelusele avaldati tänu tema panuse eest ja valiti ta asemele majandusteadlane Lembit Aring. Senised Revisjoni komisjoni liikmed, õigusteadlased Harald Viirsalu ja Osvald Viirsoo valiti tagasi. (EPL/O.V.)

Austraalia kiri:

Kindral Moskva-vaimustuses

ADELAIDE (ME) — Hiljuti käis Nõukogude Liidus Üleliidulise Sõjaveteraanide Liiga president erukindral Hall. Naasnult jutustas ta televisioonisaadetes oma muljetest Nõukogude Liidu elust, hämmastades oma naiivse vaimustuse poolest kõiki, kes on teadlikud tegelikust olukorrast punases paradiisis. Ilmselt ei olnud erukindral võimeline nägema sügavamale pealispinnast ja võtma kriitiliselt seda, mida talle tõlkide kaudu ette puhuti.

Tema jutu kohaselt inimesed Nõukogude Liidus olid täiesti õnnelikud ja tundsid end täiel määral löögastatuina (relaxed). Ta olevat oodanud, et inimesed Nõukogude Liidus on riietatud kehvadesse ühtlatesse riletesse, nagu see on Hiinas, kuid oma üllatuseks leidis, et rahvas Moskvas ja mujal vene linnades oli sama värviküllaselt ja hästi riietatud, kui Pariisis, Londonis või Sydneys.

Eriti olevat teda meeldivalt mõjutanud see, kuidas Nõukogude Liidus peetakse lugu vanadest inimestest ja kuidas valitsus hoolitseb oma sõjaveteranide eest. Mingeid vabaduse kitsendusi ei olevat olnud märgata. Seevastu aga olevat torganud silma vene inimeste tugev patriotism ja rahuarmastus.

See pilt on vastupidine sellele, mida maalis Nõukogude Liidust mõni aasta tagasi oma avalikus esinemises üks teine tuntud Austraalia erukindral. Ta üles muuseas sõnasõnalt järgmist: "Nõukogude valitsus on uhke, et nende maal ei ole kuritegevust. Aga kuidas saabki seal kuritegevust olla? Et soovitada kuritegevust, inimesel peab olema isiksus (identity), kuid isiksus on kõigilt Nõukogude Liidu inimestelt ära võetud ja selle asemel on nelle number antud. Ja kui inimesel pole isiksust, vaid on ainult number, ei saa ta sooritada kuritegu."

SIDE MUISTSE EGIPTUSEGA? Omal ajal püstitas tuntud Inglise antropoloog Grafton Elliott Smith (1871—1937) hüpoteesi selle kohta, et Uus-Ginea koos ümbritsevate saartega pidi olema omal ajal ühenduses muistse Egiptusega, kuna ta leidis seal selle kultuuri jälgi, kaasa arvatud surnute mumifitseerimine.

Muumiaid leiti seal muuseas enne G. E. Smithi uurimisreisi. Nii töi Sheveri ekspeditsioon 1875 a. Torrensi väinal asuvalt Darnley saarelt ühe muumia Sydneysse, see asub nüüd Macleay muuseumis Sydney Ülikooli juures. Selle muumia balsameerimise meetod kõigis oma üksikasjus olevat identne muistse Egiptuse omaga.

Asjatundjate arvates mumifitseerimise protsess, mida sealsed elanikud tarvitasid, oli omane Egiptuselle umbes tuhat aastat enne meie aega.

Eksiarvamiste ärahoidmiseks olgu siin märgitud, et uuemal ajal on sumute balsameerimise kultus New-Ginea ruumist kadunud misjonäride mõju tulemusena.

Hiilisematel aegadel on leitud palju muistse Egiptuse jälgi ka Austraalia mandril, nimelt Uus-Lõuna Walesis, Lääne-Austraaliast ja Queenslandis. Nii leidis sajandivahetusel keegi farmer Cairnsis, Queenslandis, oma maad kaevates Ptolomaios IV aegse mündi. Ptolomaios IV valitses teatavasti 221—204 enne Kristust.

Farmer ei püüdnud selgitada imeliku mündi päritolu, vaid viskas selle laualaekasse, kust see pääsis päevavalgele alles peale ta surma. Üks teine farmer leidis Lääne-Austraalias õitsemas ühes kõrvalises kohas Egiptuse lootoslilli, milliseid kuskil mujal Austraalias ei leidu. Samas osariigis leiti sügavalt maast Egiptuse pronksplaat.

Perthi lähedal leiti allpool praegust merepinda ühest soost laeva jäänuseid. Laev oli 40 jalga pikk ja 9 jalga lai ja selle juures ei olnud kasutatud ühtegi raudosa.

Palju Egiptuse päritoluga muistseid esemeid on leitud Sydney ümbruses. Nii leiti 1969 a. praeguse Ryde'i eeslinnas Gladesville'i siila lähedal ühes alas raudnõude kilde, milledel olid peal Egiptuse märgid ja jumaluste kujutused. Five Dock'is ja Sampsies's, mõne miili kaugusel Sydneyst, toodi maast välja Egiptuse kuldmünte ja juveele, mis asuvad nüüd muuseumis Mount Victorias Sinimägedes.

Ipswichis Brisbane'i lähedal, Queenslandis, leidsid 1965 a. töölised maja ehitamise juures maa seest peidupaiga pronksist, vasest ja rauast tööriistade, savinõude ja rahamüntidega, mis kõik olid muistse Egiptuse päritoluga.

Ent kõige huvitavamad Egiptuse päritoluga aarded leiti Rockhamptonis Queenslandis. Nende hulgas olid kullast karabeuse (pühade mardikate) amuletid, kalendrikivi ja kuldmündid, mis kõik pärinesid Egiptusest teise ja kolmanda dünastia ajast, s.o. umbes 2800 a. enne Kristust.

Taoliste leidude mõjul on tekkinud arvamine, et Austraalia mandril on muistsel ajal leidunud Egiptuse kolooniaid. Kuna egiptlased ei olnud tuntud suurte meresõitjatena, siis kaldutakse arvama, et nad on käinud siin foiniikliaste poolt mehitatud laevadega.

Kuidas sellega ka ei oleks, näib olevat väljaspool kahtlust, et Egiptuse ja Austraalia mandri vahel oli kunagi ulatuslik side kas otseselt või mingi teise muistse Egiptusega ühenduses oleva ja selle tsivilisatsiooni poolt mõjutatud rahva vahendusel. Igatahes ootab selle küsimuse lahendamine uusi leide ja uurimisi.

L. TRETT

Närimiskummi tehas ehitatakse Eestisse

Moskva ajalehed "Moskovskaja Pravda" ja "Komsomolets" teatavad, et nõukogude tööstus laskis käiku kaks närimiskummi vabrikut, nendest üks Eestis (arvatavasti Tallinnas), teine Armeenias. Tuleval aastal asutatakse samalaadne vabrik veel Moskvas.

Seni peeti Sovjetis närimiskummi "lääne dekadentsi" sümboliks. Närimiskummi kohta öeldi, et see on ebakultuurne ning kahjulik nõukogude inimesele. Tegelikult käis N. Venes kogu aeg ulatuslik närimiskummi spekulatsioon, milles tegevad olid eriti noored, kes lääne turistidelt ostusid närimiskummi ja müüsid mitmekordse vahelthaasuga edasi.

Vene tollimehed konfiskeerisid kõik närimiskummi saadetised ja ajalehed avaldasid korduvalt kirjutisi, kui kahjulik olevat närimiskummi tervisele.

Kuna närimiskummi spekulatsiooniga ei suudetud võistelda, lasti lõppeks käima omad vabrikud. Ajalehed kirjutavad nüüd, et närimiskumm — zhevatelnaja rjezinka — kujuneb samasuguseks igapäevaseks osiseks, nagu kompvek. 16. jaanuaril "Komsomolets" teatab, et uus närimiskumm, mis äsja välja lastud, on värvikas pakendis, maitsev ning väga kasulik inimorganismile.

Leht ütleb, et arstlikul alal töötajad on soovitanud närimiskummi kui head hammastepuhastamise vahendit, mis ühtlasi värskendab hingeõhku ja aitab kaasa, et inimene jätaks maha suitsetamise.

Mis juhtub Belgradis Ida ja Lääne vahel?

Möödunud kuuvahetusel pidasid Euroopa ühisturu riikide välisministrid Londonis konverentsi, kus arutusel olid poliitilised küsimused.

Teatavasti ei ole seda seni nii sageli juhtunud peamiselt prantslaste vastuseisu tõttu puht poliitilisse küsimuste käsitlemiseks. Käesolevaks aastaks on siiski ette nähtud neli sellist Euroopa ühisturu riikide välisministrite konverentsi.

Kõneainest ei peaks neil kohtumistel igal juhul puudust olema. Ühes seekord arutusele tulnud küsimusist käsitles eelseisvat Belgradi konverentsi. Arvatakse, et venelaste püüdeks kujuneb seal nii kiirelt sellest konverentsist lahti saada kui vähegi võimalik.

Samuti arvatakse, et Helsingi deklaratsioon täitmise küsimuses tekkiva vaidluse kõrvalejuhtimiseks tuleb välja N. Liit ettepanekutega uute Euroopa konverentside pidamiseks. Neist on juba kuulda olnud kavatsust korraldada tervishoiu, energia ja transpordi konverentse.

See ei tähenda muidugi nagu poleks oodata venelaste poolt tulevaid süüdistusi N. Liidu siseasjadesse segamise pärast Vaba-Euroopa ja Vabaduse Raadio saadetega ning spioneerimisega Ida-Euroopat külastavate ajakirjanike kaudu.

Euroopa ühisturu riikide täotluseks paistab olevat Belgradis toime tulla umbes kolmekuuse konverentsiga, mille tulemus mingil moel toetaks teisitimõtlejaid Ida-Euroopas. Viimaste julgustamist peetaksegi Helsingi deklaratsiooni kõige tähtsamaks tagajärjeks. Samuti on Euroopa ühisturu riikide kavas samasuguse üksikasjalise materjali kogumine inimõiguste rikkumise kohta Ida-Euroopas nagu seda praegu teostab USA kongressi vastav komitee. (EPL/FK)

● *Eksamid*

Toronto ülikooli sotsioloogia osakonna lõpetas BA kraadiga Aino Lokk.

University of Western Ontario lõpetas muusika alal MA kraadiga Ene Sillart, kes jätkab nüüd õpinguid Alfouse Teachers Colleges pedagoogika alal.

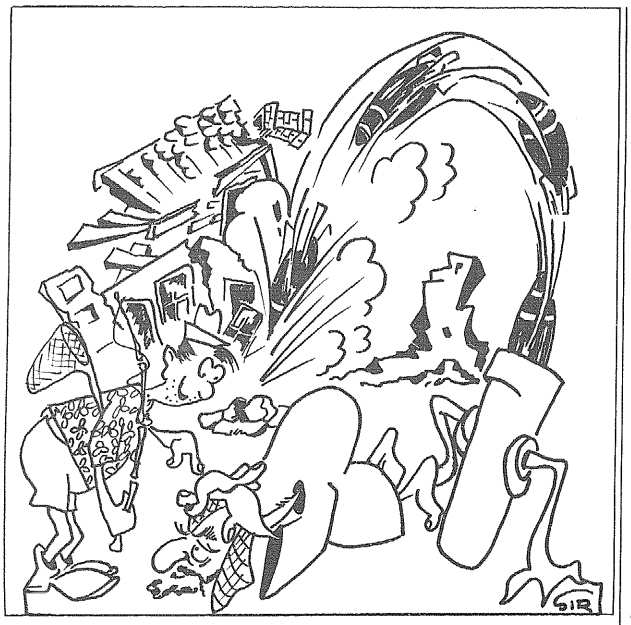

Igal pool maailmas, kus kommunism piiiab end sisse poetada, oma võimu ja ideoloogiat maksma panna, käib sõda ja hävitustöö.
— Vabandage, mida siin ehitatakse?
— Kommunismi.

Soome kadetid meenutavad kunagisi sidemeid Eestiga

Soome kadettkond on oma ajakirja "Kylkirauta" möödunud aasta neljandas numbris avaldanud eestlasest veterinaar-kapteni Jaak Kuke artikli Soome Kadettide kooli esimesest külaskäigust Eestisse 50 aastat tagasi. See külaskäik toimus 29. maist 2. juunini 1926.

Artikkel, mille on soome keele tõlkinud õigusteadlane, vanemleitnant Pentti Aulavuo, on nelja lehekülje pikkune ning varustatud nelja fotoga. Tänapäeval niisugune artikkel, eriti kadettkonna ajakirjas, on väga suur haruldus. Ta näitab aga igal juhul, et Soome tänased kadetid ning hõmsed ohvitserid tunnevad ilmselt elavat huvi Eesti rahva ja selle saatuse vastu.

Veterinaarkapten Jaak Kukk (elab praegu USA-s Lääneranniku), meenutab "Kylkirauta" artiklis soomlaste külastust järgmiselt:

Laupäeval 29. mail 1926 kell 10.00 seisis Eesti Ohvitseridekooli kasvandike aukompanii Tallinna sadama kail. Kompanii ees jalutas Sõjavae Ühendatud Õppeasutuste juhataja, peastaabi kolonel Rink, Ohvitseridekooli juhataja, konel Rüütel, ja viimase õppetegevust juhatav abi, peastaabi kolonel Salf. Aukompanii mõlemalt poolt tungles merele vaatav inimmüür. Kostis hüüdeid: nad tulevad, tulevad!

Nüüd nägid kõik sadamakaid ootajad, kuidas teiste laevade tagant ilmus nähtavale soome tumeroheline sõjalaev "Turunmaa". Rahva hulgast kostis hüüdeid: Elagu Soome! Elagu Soome! Lehvitati riideid ja kübaraid. "Turunmaa" libises aeglaselt sadamabasseini samaaegselt kui orkester mängis tagumisel tekil "Porilaste marsi". Meie merejõudude orkestri juhataja Kull viipas hetkeks käega ja orkester alustas vastutervitust sama marsiga. "Turunmaa" kinnitati kai külge ja 15 min. hiljem tuli ta juure teine tumeroheline sõjalaev "Karjala": mõlemate laevade tekil kadettide nöörsirged read. Laevade juure tõttas nüüd ka Soome konsul Niskanen.

Mõlemad soome laevad olid kerged rannikuristlejad, suurus 400 tonni, relvastuseks kaks suurtükki. "Turunmaa" oli tollal Soome sõjalaevastiku lipulaev.

"Turunmaa" trepil seisis Soome Kadettide kooli kasvandike aukompanii: kooli juhtkond oli kogunenud komandosillale. Säält astus maale Soome Kadettide kooli juhataja, jäägermajor Heikki Nurmio kaasas kooli käsundusohvitser, kapten Saastamoinen, ja "Turunmaa" komandör, kaptenleitnant Ikonen.

Vöörastele vastu läks kolonel Rink. Pärast lühikest esitlustseremooniat inspekteeris major Nurmio eesti kadettide kompaniid ja võttis vastu tervituse. Siis astus kolonel Rink "Turunmaa" pardale ja tervitas soome keeles, millele kadetid vastasid jõuliselt "Terveh". Pärast seda kogunesid soome kadetid eesti kadettide aukompanii vastu sadamakaile. Selgus, et meie Ohvitseridekooliile oli tulnud külaliseks hõimurahva 17 ohvitseri, ning 84 maajõudude ja 34 merejõudude kadetti.

Neljal soome kadetil olid rinnas Eesti Vabadussõja paeladi: neile ei olnud Eesti pinnas vööras. Kolonel Rink ütles nüüd lühikese tervituse:

"Soome Kadettide kool on nüüd esimest korda astunud Eesti pinnale. Jäägu see hetk tähelepanuväärseks mälestuspäevaks. Tugevdagu see külaskäik mõlemate rahvaste suguluse, sõpruse ja vendluse sidemeid".

Sellele vastas jäägermajor Nurmio:

"Lugupeetud härrad. Soome Kadettide kooli tegevuses ja ajaloos on tähendusrikas käesolev hetk, kui meie esimest korda külastame Eesti pinda. Seni oleme teadnud ainult et meil on Soome lahe lõunakaldal emergiline vennasrahvas, kes mitmel viisil, eelkõige üldsoome vaimukultuuri alal, on andnud hinnatava lisa ka meie rahvuslikule kultuurile. Aastasadade jooksul on Eesti ja Soome ajalugu sidunud teineteisega tuhanded sidemed ja mitmed eesti nimed on võetud ka meie rahva ajalukku.

Ja lõpuks meid ühendab relvavendluse kallis mälestus nendest võitlustest, kus pandi alus meie rahvaste vabadusele ja iseseisvusele.

Väljendades oma siirast tänu selle äärmiselt sõbraliku vastuvõtu ja sõbralike tervituste eest ma usun, et see meie õppereis Eestisse tugevdab mõlemapoolset mõistmist ja hõimutunnet meie kahe lähedase sugulasrahva ja kaitsejõudude vahel".

Pärast seda kirjeldab veterinaar-kapten Kukk oma artiklis soome kadettide külaskäigu edasist käiku Tallinnas ja Narvas. Tutvuti Tallinna vaatamisväärsustega ja soome ohvitserid külastasid kindralmajor Tõrvandit.

Külaskäigu teisel päeval tutvusid soomlased Eesti sõjavõe ühendatud õppeasutustega ja ohvitseridekooliga ning nende spordiväljakute, lasketiiru ja õppetegevusega. Hipodroomil toimus spordidemonstratsioon ja lahingudemonstratsioon külalistele. Soome merejõudude orkester andis kontserdi Kaarli puiesteel. Kui soomlased panid pärja Eesti Vabadussõjas langenute mälestusmärgile, ütles major Nurmio ms:

"Vabadus ja iseseisvus on nii kallis varandus, et ükski rahvas ei ole suutnud neid omada või neid saavutada ilma raskete ohvriteta, ilma et rahva parimad pojad ei oleks valanud verd nende eest. Meie sugupõlv, kelle rõnkade võitluste hinnaga vabadus saavutati nii Soomes kui Eestiski, tunneb hästi seda tõde.

Kuid kangelashaudadel on veel teinegi tähendus nii praegusele kui ka tulevastele põlvedele. Nad seavad ellujäänutele range ja kategoorilise kohustuse — chverdada samuti kõik vabaduse ja iseseisvuse kaitsmiseks. Soome Kadettide kool tahab selle tagasihoidliku pärjaga austada Eesti langenud kangelaste mälestust".

Päevakavas oli veel Tallinna ja Riia garnisonide jalgpallimatshi jälgimine Kadrioru spordiväljakul ning ball. Kolmandal päeval tutvuti Toompea arhitektuuri ja Tallinna raekojaga ning Eesti miiniristlejate Vamvola ja Lennukiga.

Neljas päev viis külalised Narvasse ja viiendal toimus südamlik jumalagajätt Tallinna sadamas.

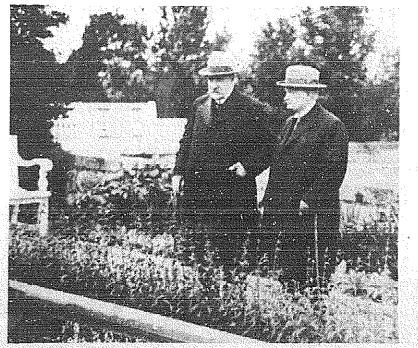

Hõimukohtumine kõrgemal pinnal: Soome president Svinhufvud Eesti riigivanema Konstantin Pätsiga.

Valter Kotsar eestlaste tegevusest Inglismaal

Rootsis viibib lühemal külastusel eesti diplomaat Valter Kotsar, omaaegne saatkonnanõunik Helsingis, kes möödunud aastal asus tööle Eesti Vabariigi saatkonda Londonis, olles vahepealsetel aastatel töötanud Uppsalas ühes erafirmas.

Valter Kotsar on vaimustatud Inglismaa eestlastest. Seal on säilitatud kokkuhoid ja väike eestlaskond suudab teinekord rohkem kui võiks uskuda. Inglismaa eestlased on tõsised rahvuslased, kinnitab Kotsar, kellelt küsime, kui suur praegu arvuliselt on sealne eestlaskond?

— Umbkaudselt arvestades on eestlasi Inglismaal 4000 ümber. Neid oli kord rohkem, kuid aegapidi on inimesi lahkunud Kanadasse. Londonis on eestlasi 300 piirides. 12-miljonilises linnas on see ju piisake, kuid eestlasi on üksikutes tööstuslinnades rohkem. Nii näiteks 300 km Londonist põhja pool asuvas Bradfordis on 600 eestlast. Võisin läinud suvel neid Inglismaa eestlaste suvepäeval Bradfordis kohta. Üleinglismaaline pidustus toimus nende endi kohalikus Eesti selts-skondlikus majas ja selle pargitaolises ümbruses.

— Vaatamata väikesele arvule on soetatud Eesti Majasid . . .

— Kuna eestlased armastavad koos käia, siis on soetatud Eesti Majasid suurematesse keskustesse s.o. Londoni, Leicesteri ja Bradfordi. Need majad on küllalt suured, et võimaldada mitmekesist seltskondlikku tegevust, kultuurilisi üritusi, ettekandeid, pidusid jne. Isegi teatrit tehakse. Ja lugemishuvilistele on raamatukogud. Et asi kokku läheks majanduslikult, üüritakse ruume välja ka teistele gruppidele. Inglismaal on suur arv sisserändajaid.

— Kuidas on eestlaste kontakt teiste rahvusgruppidega?

— Eestlaste kontakt on loomulikult tihedaim balti naabritega kui saatusekaaslastega, kelledega meil on ka ühised poliitilised huvid.

— Londoni Eesti Maja on Inglismaa eestluse esmane keskus?

— Seda ta on, kui mitte keskuseks lugeda ka Londoni Eesti saatkonda, mis traditsiooni kohaselt on Inglismaa eestlastele vaimselt juhtivaks tsentrumiks, kus on võimaldatud pidada ka laulukooriharjutusi, koosolekuid jne. Eesti Majja on aga keskendunud kultuuriline ja seltskondlike tegevuse. Seda eriti nädalalõppudel, kes majja kogunebrohkesti rahvast. Eesti Majal on ka suur teatrisaal, mis võiks ülatada kõiki neid, kes teavad, et Londonis on vaid 300 eestlast. Need on aga aktiivsed inimesed ja suur osa maja töödest tehakse talgukorras idealistlikul alusel.

— Eesti Vabariigi saatkond Kensingtonis on vist üks loomulikke külastuspunkte ka välismaalt tulnud eestlastele?

— Kõik Londoni tulevad eestlased on loomulikult huvitatud Eesti saatkonnast ja külastavad seda. Külalisi tuleb sageli Rootsist, Euroopa mandrilt, USA-st, Kanadast, Austraaliast jne. Eestlased on liikuv rahvas. Eriti nooremate eestlaste huvi on suur selle Eesti iseseisvuse ühe viimse kantsi vastu.

— Okupatsioon Eestis on tõenäoliselt kitsendanud saatkonna tegevust. Kas praktilisi probleeme veel lahendatakse, näit. konsulaaralal?

— Inglismaa eestlased on enamuses juba Briti kodanikud, nii nagu teistes maades on eestlased omandanud asukohamaa rikkondsuse. Päritolu Eestist ja sellest tulenev jätkuv seotus Eestiga ja Eesti Vabariigi seadustega nõuab sageli dokumentaalseid tõendeid ka praegu.

— Ja saatkonna arhiivides leidub vastavaid andmeid?

— Arhiivis on tuhandeid andmeid, Muu hulgas kõik Riigi Teatajad, seaduseraamatud jne. Nii et dokumentide väljaandmisel ei ole takistusi. Ka teiste maade eestlased pöörduvad sageli saatkonna poole, et informatsiooni ja abi küsida.

— Läheneb Eesti Vabariigi aastapäev. Kuidas seda saatkonnas tähistatakse?

— Eesti iseseisvuse aastapäev on kõikide vabade eestlaste tõeline pidupäev kogu vabas maailmas, loomulikult ka Inglismaal. Toimuvad aktused ja Londoni saatkond on avatud kõikidele õnnitlejatele, kelle hulgas on alati meie sõpru teistest rahvustest — nende seas palju inglasi. Eelmisel aastal oli saatkonna küllaisraamatusse sisse kirjutatud 166 nime. Tavaliselt on see seotud seltskondliku keskusteluga ja inglismaa kombe kohaselt pakutakse sherrit. Keskustelu käib paljudes keeltes. Usun, et see ka tänavu toimub traditsioonilises vormis.

— Kas ei ole erakordne, et Eesti iseseisvuse päeva peetakse nii kaua pärast seda kui see iseseisvus faktiliselt on lõpetatud okupatsiooni tõttu?

— See päev on eesti rahva iseseisvuse õiguse allakrüpsutamine ja sellega aegumatu. Isiklikult meenub selle päeva tähtsusest kõneldes mu isa, kes oli neli aastat poliitilise vangina vaevelnud tsaarivene vanglas. Tema oskas eriti kõrgelt hinnata eesti rahva iseseisvumist kui suurimat päeva oma elus. Iseseisvuspäeval riietus ta pidulikult ja pidas seda alati pühaks. Ka minult nõudis ta sama suhtumist. Ja olles ise teeninud iseseisvat Eestit, pean eriti teadlikult Eesti iseseisvuspäeva au sees. Nii nagu seda teevad ka kõik teised eestlased vaatamata aastakümnete möödumiselle. Eesti riiklik iseseisvus moodsal ajal on meie rahva ajaloo suurimaid sündmusi.

Vestles: JUHAN KOKLA

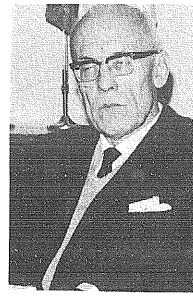

Saatkonnanõunik Valter Kotsar

Kiri Brezhnevile:

Vabastage dr. Stern!

Rootsi arstide hulgas on teostatud suurejooneline aktsioon, mille tulemuseks on 600 arsti allkirjaga varustatud kiri Leonid Brežnevile palvega, vabastada töölaagrist juudi soost arst Mikael Stern. Aktsiooni algatajaks on tema läänes asuv poeg. Rootsi suuremates ajalehtedes on avaldatud kuulutusi (Dagens Nyheters terve leheküg!), milles allakirjutajad kutsuvad kõiki toetama aktsiooni.

Stockholmis elavatest eesti arstidest on kirjale alla kirjutanud: Mari-Ann Aavik, Ants Anderson, Endla Hiielo, Mai Kaigas, Maria Kleitsman, Argo Kõvamees, Artur Lepp, Liidia Mägi, Endel Rumma ja Maret Villems-Tarmet.

Mikael Sterni on kauemat aega taga kiusatud, alates Stalini aktsiooniga arstide vastu. 1961 organiseeriti ta elukohas Vinnitsas kampaania juutide vastu ja süüdistati Mikael Sterni oma patsientide meelega valesti ravimises.

Sugulased kirjutasid a. 1973 Iisraelist ja kutsusid dr. Sterni sinna. See sai põhjuseks uuele tagakiusamisaktsioonile, eriti pärast seda, kui ta pojad hakkasid emigreeruma ja vanemad neid ei keelanud. Dr. Sterni süüdistati laste mürgitamises ja altkäemaksu võtmises, ning karistati teda lõpuks kaheksaksaastaks töölaagrisse saatmisega.

Avalikule kirjale allakirjutanud loodavad, et Leonid Brežnev vabastab dr. Mikael Sterni töölaagrist, kuhu ta on saadetud põhjustel, mis meenutavad keskaegsete juutide tagakiusamiste maaniate puhul kasutatud väiteid.

● *Mis juhtus*

USA UUS VALITSUS ARVUSTAB

USA uus valitsus on teravalt arvustanud Moskva poliitikat Sahharovi suhtes ja Tshehhoslovakkia valitsust inimõiguste rikumise pärast. Hiljem on president Carter katsunud kritikat pisut tõhmendada.

Sel puhul avaldas uus välisminister Vane, et USA räägib avalikult ehaõiglusest kogu maailmas, kuid ei kavatse kommenteerida igat üksikshündmust, vane arvustas muuhulgas ka Kuubat ja Angolat.

VÖÖRAD KALURID ROOTSI MERES

Möödunud aasta jooksul on üle tuhande vööra kalalaeva — enamik neist N. Liidust ja Ida-Saksamaalt — kalastanud vetes, mille Rootsi tulevikus kavatseb kuulutada oma tsooniks. Rootslased on hakanud kalapüükl kontrollima, et saada andmeid vööraste laevade kohta.

Viimasel ajal on vähel korraga üle saja nõukogude kalalaeva kalastanud Läänemeres. Neil on kaasas ka emalaevu ja päästelaevu. Traalerite suurus on 60—250 tonni.

ERAPOOLETUD VAHENDAVAD

Erapooletud riigid, nende hulgas Rootsi, Shveits, Austria, Soome, Jugoslaavia, Malta ja Küpros, on Belgradis pidanud nõu, kuidas esineda suvel peetaval belgradi konverentsil. Nad on otsustanud mängida vahendaja osa kahe bloki vahel, kuid mingit ühist taktikat pole seni välja töötatud.

KREMLI KESKUSEKS REVOLUTSIOONILE

N. Liit võttis vastu resolutsiooni, et Kreml on maailmarevolutsiooni keskus ning et teised komparteid peavad jälgima Kremli põhidoktriine, kui nad soovivad saavutada tulemusi.

Samal ajal deklareeris kompartei keskkomitee, et N. Liidu praegune kord "garanteerib rahvale seninägematu vabaduse ja demokraatia, mis pole võimalik kapitalistlikel mail."

ENESEPÕLETAJA PUNASEL VÄLJAKUL

Kolm rootslast nägi laupäeval, kuidas keegi mees katsus end Moskva Punasel Väljakul surnuks põletada, kuid ebaõnnestus. Politsei viis mehe ära ja ajas kogunenud rahva laialt.

Hiljem teatas siseministeerium, et mees olnud vaimuhaige, ei ole teada, mille vastu mees protesteeris. Enesepõletamisi ja katseid selleks on toimunud N. Liidus korduvalt, rohkem, kui avalikkusele teada. Tuntud on enesepõletamised Moskvas ja mujal aa. 1968, 1969 (Riias), 1972 (Leedus), ja 1974.

Tänavusest enesepõletamise katsest teatati kiiresti, kuna selle juures sattusid olema välismaalased.

Ajalehe "Expressen" kirjasaatja Cars Stenfeldt, kes nägi stseeni pealt, väldab, et mees, kes enda põlema süütas, suri — kuigi tuli tema ümbert lõpuks kustutati.

Kongressile uus Balti ettepanek

WASHINGTON (VES) — Uue Kongressi kokkutuleku esimesel päeval esitas Frank Annunzio, dem. Chicagost Esindajatekojale H. Con. Res. 5, mis sisaldab Kongressi seisukoha Eesti, Läti ja Leedu inkorporeerimise kohta N. Liitu.

Resolutsioon mõistab hukka kolme Balti riigi N. Liitu lülitamise ja nendes praegu jätkuva võõra võimu okupatsiooni. Resolutsioon anti seisukohavõtmiseks Internatsionaalsete Suhete Komiteesse.

Rahvasaadik Frank Annunzio esitas samal päeval seaduseelnõu, H. Res. 13, mis näeb ette Kongressis eriline Ikestatud Rahvaste Komitee asutamise, mida nõutakse nüüd juba teist aastakümmet, kuid mis ei ole teoks saanud peamiselt välisministeeriumi vastuseisu tõttu. Ettepanek anti seisukohavõtmiseks Korrakomiteesse.

Kõigile TV-vaatajaile on tuttav delfiin "Flipper", inimeslikult "mõtlev" loom-filmitäht. Ta alaline asukoht on USA-s Miami "Seaqariumis" (meriloomade loomaaed), kus asub veel teisi "tarku" meriloomi, näit. merilõvi Salty, kes pildil on külastavate rootslaste ees asunud tähtsalt kõnepulti . . .

Looduslikku tasakaalu rikkumine toob ohtusid

Lund (EPL) — Külalisena Stockholmist kõneles Eesti Teadusliku Seltsi (ETS) Lõuna-Rootsi Osakonna ettekandeõhtul Lundis fil.dr. Valdek Jürisoo ainel "Mõtetest ökoloogia alal". Tänapäeva maailmas võime leida palju näiteid sellest, kuidas looduse tasakaalu rikkumine kutsub esile tõsiseid olukordi, mille tagajärgi me ei ole suutelised kontrollima.

Peale avasõnu ETS-i Osakonna esimehelt fil.dr. Paavo Roosilt, kes tervitas külalislektorit, käsitas tunnipikkuses huvitavas ettekandes dr. Jürisoo eelmärgitud ainet, selgitades seda tabelite ja diagrammidega.

Ökoloogia (kreeka oikos — majapidamine, logos — õpetus, s.t. õpetus looduse majapidamisest) on teadus, mis käsitleb taimi ja loomi nende õiges keskkonnas. Moodsa ökoloogia esindajad ei tegele taime- ja loomaühiskondadega eraldatult vaid vaatlevad loodust, kui biotsönoosi — elukooslust, millekohaselt taimed ja loomad moodustavad süsteemi või võrgu, mille erinevad osad on sõltuvad üksteisest.

Biotsönoos (eesti keeles — elukooslus) on isemajandav tervik. Rohelised taimed toodavad toitu fotosünteesi teel, kusjuures süsihappegaas ühineb taimelehtedes veega süsivesinikuks, mida loomad tarbivad. Surnud loomad ja taimed ödünevad bakterite ja seente toimel. Nendes leiduvad toitesoolad vabanevad ning võetakse uuesti kasutusele taimede poolt biotsönoosis.

Eri biotsönooside (näit.mets, järv, aas) struktuur on võrdlemisi sarnane. Vaatleme siin lähemalt järve. Haug sööb väiksemaid kalu, näiteks viidikaid ja räimi. Räimed omakorda söövad vesikirpe, aerjalglasi ja teisi planktoneid, kes omakorda toituvad rohevetikatest.

Roheliste taimede poolt toodetud energia liigub toitumisahelat mööda ühelt organismi tasemelt (troofiilselt nivoolt) teisele (rohevetikas-vesikirp-räim-haug). Igal tasemel kaob umbes 90% sissetulnud energiast organismide hingamiseks.

Loodus kasutab niisiis ühe kilo havi tootmiseks kümme korda rohkem energiat kui ühe kilo räime tootmiseks. Sarnaseid fakte on oluline teada maailma toitlusküsimuste lahendamisel.

Biotsönoosi iseloomustab asjaolu, et see püsib samas kohas või ruumis kaua aega, näit. aastatuhandeid. Puu kasvab metsas, saab endale loomastiku, vananeb, köduneb ja sureb. Põdra väljahelte hunnik toodetakse, saab omale spetsiaalse putukate ühiskonna kuid kaob varsti.

Mets ise aga — elukooslus — elab edasi hoolimata sellest, et ta erinevad osad sünnivad ja surevad. Võime seda ka nimetada organismiks kõrgemal astmel, kelle üksikud rakud küll vahelduvad kuid kes ise elab edasi. Eri biotsönooside struktuur on võrdlemisi sarnane.

Energia liigub seal ühelt troofiilisest nivoolt teise. Loodus pikendab neid arenguastmeid, mis on tugevad võitluseks olemasolu eest, nõrkade arvel. Haripunktis selles arengus moodustavad ühepäeva liblikad — ühepäevikud. Neile ei ole loodus andnud aega flirtimiseks.

Fil.dr. Valdek Jürisoo

Meie kõigi tuleviku huvides on väga tähtis, et oleksime looduse kasutamisel teadlikud sellest tundelisest tasakaalust, mis biotsönoosides tegelikult eksisteerib. Kas omakasu saavutamise või muul eesmärgil me ei tohi muuta tasakaalu looduses.

Sellega võime esile kutsuda olukordi, mille tagajärgi me ei ole suutelised kontrollima. Aga tulevikus peame siiski veel rohkem ära kasutama loodust, harides üles uut põllumaad. Meie peame võitlema ka kahjurite vastu praegu kunstlike vahenditega, et saada nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt kõrgeväärtuslikke saake.

Kõike seda saame aga teha paremini, kui rohkem inimesi ühiskonnas saavad teadlikuks sellest, kuidas biotsönoosid funktsioneerivad.

Ettekandele järgnenud läbirääkimistel oli dr. Valev Ubopuu imponeeritud külalisettekandja toredast eestikeelsest terminoloogiast oma aine käsitlusel. Veel võtsid sõna Emilie Kiive, August Mõttus, Herbert Salu, Artur Taska, Tiit Kauri jt.

Valek Jürisoo sulest on agrobioloogia criaial ilmunud rida teaduslikke töid inglise- ja rootsi keeles. Ta töötas Riiklikus Taimekaitseastuses (Statens Växtskyddsanstalt) ja on praegu lektoriks Katsegümnaasiumis Sundbybergis. Samal ajal on ta ainukeseks eestlaseks kontsertsoololauljaks Rootsis, kes saanud selleks erikooli ja omab suurepärase bassihääle.

Seda võisime kuulda seoses ta reisiga Lõuna-Rootsi kontsertjumalateenistustel eestlastele Lundi, Helsingborgi, Malmö ja Landskrona Pihtkondades, kus teenis õp. Karl Laantee. Loodame, et võime teda jälle näha ja kuulda peatselt Skånes.

OSVALD VIIRSOO.

Brüsseli aukonsul surnud

Monakos suri möödunud aasta septembris endine E.V. aupeakonsul Brüsselis Frederic Louis Jooris, 82 aasta vanuses.

Vabariigi president annetas temale 1940 Valgetähe teenetemärgi.

Jooris lahkus hiljem Belgiast, et oma vanadusepäevi Monakos mööda saata. Ta oli kuni viimase ajani ühenduses E.V. esindajaga New Yorgis osutades huvi Eesti poliitilistele küsimustele.

Eesti luuleannetus

Aleksis Rannit: Donum Estonicum. Poems in translation. The Elisabeth Press. New Rochelle, N.Y. Printed in Italy 1976.

Aleksis Rannit saadab kaksküminend kaheksa luuletust laiemasse ringi. Ta ise on need tõlkinud inglise keelde. Luuletused on valitud kogudest "Suietud avarust", "Kuiv hiilgus", "Sõrmus" ja "Heliaste". Eesti ja inglise tekst asetsevad kõrvuti, näidates nõnda originaali värsiteknikat ja keele omapära. Tõlge on vabavärsis, järgib sisu pildistikku, ja seda üsna täpselt.

Pildikeel on sama, aga mulje on huvitavalt teine. Põhjuseks näib olevat keelte erinev vanus. Eesti keele uuenduslikud vormid ja noored sõnad teevad luuletuse hoopis moodsamaks, kui on selle ingliskeelne vaste. Rannit on ju tuntud oma esteetilise otsingute, "õige sõna", eufoonia ja rütmi väga teadliku läbikaalumise poolest. Keelevormid erinevad ametlikest (loidund, lennutet jt.), uusi sõnu, laenatud, murretest kirjakeelde tõusnud või kunstlikult tehtud, on rohkesti (üha, range, ennetav, kiiritav, unelev, õhkjas, rahkjas, resiv, sirev, kuhtunud jt). Meil äratavad need sõnad ikka veel tähelepanu, inglise keeles tuleb need asendada ammu ja üldiselt käibel olevate sõnadega. Ebatavalised ja esmakordsed liitsõnad (väikküllm, mõtteraev, esemelis-meeleline, kuivhämar, tunnetuspuu, selgusémüstika jt.) antakse inglise keeles edasi lihtsõnadega. Kõige selle tõttu tundub ingliskeelne luuletus lihtsamana, kergemini arusaadavana. Luuletuste kunstilist väärtust see muidugi ei kahanda, pildikeel on ju sama.

Sisus on vahendatud mitmesuguseid motiive. Arvuliselt on esikohal Ranniti luulele iseloomulikud kunstiloojate portreed ja valmne looming üldse. Sellesse liiki kuuluvad "Väike algus", "Ferotinus", "Morandi", "Renoir", "Tshellomängija", "Laurenclen", "Maillol", "Maalija", "Cantus firmus", "Puusepa juures", "Blanche Paul", "Jaan Oks", "Luule", "Ihalus", Armastusluulest on võetud "Sügis", "Magnolia gallica", "Osculum", "Armastus", "Veneetsia", "Unetus", "Kaks kaugust", "Liitaania". Loodusluule on inspireeritud Kreeka saartest: "Skiriitis", "Küpros", "Longissimus diesH, "Trinakria", "Talv", "Ithaka".

Mida annavad need suurde kultuurkeelde tõlgitud eesti luuletused rahvuskirjanduste ühisvaramule? Nad ei kanna küll otseseid päritolutunnuseid, ei näita rahvuskirjanduse erijooni ainevalikus, välja arvatud "Jaan Oks", kus elutaust ja saatus on esitatud lakoonilise tihedusega, siis "Skiriitis", mis vihjab vilmases sõjas langenud eesti sõdureile, ja "Ithaka", mis sümboliseerib Eestit ja 24-ndat veebruari. Aga nad näitavad, et mõtteloluttuuri ja formuleerimiskunsti poolest seisab eesti luule samal tasemel teiste kultuurrahvaste hea nüüdisluulega, ja see ongi peaasi. Ranniti eripärasus, kunsti- ja vormipalvlemine võib huvi äratada. On igatahes meeldiv kujutleda seda heal paberil ja peenemaitseliselt diskreetse välimusega raamatut välismaade raamatukauplustes. Meie kirjanduse pääsemine üle keelepiiride on alati tähelepanuväärne sündmus.

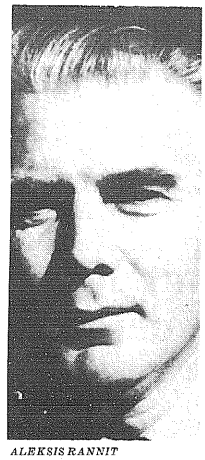

ALEKSIS RANNIT

Tälgetele oleks võinud lisada lühikese ülevaate autori elust ja loomingust. Raamatu alguses ja lõpus on niikuinii tühje lehti.

Tshellomängija

Ja rauges kontrabass. Ja ainuüksi flöödid veel voolasid su poole, ennetav kadents. Vioola tuhmilt kiljatas kui loidund öökik, kuid kestis — tshello tiiva üksildane lend.

The cellist

The bass eased. Flutos alone flowed towards you, anticipating cadence. The strident viola darkened like a nightingale. But continued — cello wing in solo flight.

HELMI ELLER

• Ameerikast

Uus president Carter on juba enne ametisse astumist oma valitsuse liikmetega välja töötanud plaani maa majanduse elustamiseks. kahe aasta jooksul investeeritakse 30 miljardit dollarit 800.000 uue töökoha juurdeloomiseks, ehitustegevuse ergutamiseks jne.

Kalifornias, San Francisco, Berkeley ja teiste linnade piirkonnas toimus kaheksa maavärinat, mõned nendest päris tugevad, kuid ilma inimohvreid ja majandusliikke kahjusid tekitamata.

Kaubandusministri asetäitja Robert Blackwell tuli Moskvast tagasi neljapäevaliselt kauplemiselt N. Vene valitsusasutustega 1975 sõlmitud lepingu täitmiseks USA-st ostetud viljast ühekolmandiku N. Venessе vedamiseks ameerika laevadega. Venelased ei täida seda tingimust ka edaspidi.

Uudiseid Kooperatiivilt

Eesti Kirjanike Kooperatiivi Teadetest nr. 30 loeme, et kirjastuse 36-ndas poolsarjas esimeseks varem novellikogu ja romaani avaldanud noorema põlvkonna kirjanik ja arst Enn Nõu kaheköitelise romaaniga.

"Lõigatud tiibadega" on eesti rahvusest noored 60 aastat tagasi — Siberis koolis ja sõjas. Autor on hoolikalt jälginud selleaegset elu, niipalju kui see veel peegeldub meie vanema põlvkonna isiklikes mälestusis ja kultuuriloos. Meeleoliuliselt on see tihe teos paljude värvikate episoodidega kadunud maailmast.

"Pärandusmaksu" maksavad nende noorte lapsed hulk aega hiljem Rootsis. Vahepeal on palju juhtunud — Esimene maailmasõda on lõppenud, on peetud Vabadussõda, asutatud Eesti Vabariik, ollakse sunnitud ellistuma võõraste võigvillale Teise maailmasõja ajal, paljusid on saatus paisanud kodumaalt kaugele.

Mida teevad nood noored, et teostada isade kunagisi unistusi? Nad hõivavad rootsi lennuki ja esitavad maailma meelest otse pööraseid nõudmisi. . .

Sootuks teine on maailm nähtuna vabakoguduse pastoriks areneva noore mehe silmadega. Ain Kalmus (vabakoguduse jutlustaja Evald Mänd) kujutab oma arengut, õpinguid, ilmavaatelisi heitlusi — ja seda tavalisest erinevat maailma, mis noore mehe elu ümbritseb. Neil lehekülgedel märkab juba ka seemneviskamist põllule, kust hiljem idanevad aja — ja pibliloolised romaanid ja jutustused.

Eesti sõjamees rahu ajal on olnud juba vile kõite ulatuses Peeter Lindsaare teostesarja aineks. Nüüd tuleb kuues ja viimane pealkirjaga "Värska". Kolmekümnendate aastate ohvitserkond on teose kandjaks, kõigi nende heitlustega, mis samal ajal ka muus ühiskonnas toimuvad. Värska — sõjaväe suvilaager Setumaal — on sümboolne nimi, laager asetseb rahvuspiiril vastu ida.

Ilmar Jaks on kolmes novellikogus ja ühes romaanis lahanud inimesi omamoodi, pööranud vahel päriselt pahupidi tavalise kodaniku ajed ja igatsused. Näidanud just selle kaudu inimese tõelist, teesklusest moonutamata sisepoolt.

Novellikogus "Augelase tallid" ta jätkab seda. Jaksi peegelpildid pole just alati meeldivad peeglisse vaatajale, aga need on tõelisemad kui keegi usaldaks tunnistada. Ka nn. üldised tõed võetakse terava vaatluse alla ja suur hulk neist alandatakse sõnakõlksudeks.

Lõpetanud mõni aasta tagasi neljakõitelise Karvikute kroonika ja lisanud sellele lahtiseid laaste "Vana Testamendi" tiitli all, on Arvo Mägi sel puhul tänapäeva paguluse vaatleja. "Epiloog" toimub mõned aastad tagasi Stockholmis eesti paguluste hulgas. Esineb tegelasi nii nooremast kui vanemast põlvkonnast, kes omavahel ka vaidlustes kokku põrkavad. Aga sisimalt on teos — nagu autor ise mainib — armastusromaan. Kuna olevik pole mõistetav minevikuta, siis on sündmustikku sisse murtud ajalisi tagasivaateid alates poliitilisest murranguaastast 1940.

Ilmar Jaksilt tuleb neljas novellikogu.

Enn Nõult ilmub tema teine romaan.

Eesti Kirjanike Kooperatiivi Teadete 30-nendale numbrile on sel puhul eessõna kirjutanud Karl Ristikivi. Ta nendib, et Raamatuaasta on lõppenud, agä eesti raamat tahab edasi elada. On arvestatud, et Eesti Kirjanike Kooperatiiv oma veerandsajandilise tegevuse vältel on välja andnud üle 300 raamatu, neist 210 A-sarjas.

Kolmsada raamatut — see moodustab omaette maailma. Ja lugejate kohuseks peab Ristikivi — täiterides Henrik Visnapuud — hoolitseda, et meie lapsed kaduma ei läheks, vaid leiaksid tee eesti raamatu juurde.

• Keelenurk

Tuleb kirjutada lahku

tere tulemast
muu hulgas
veel kord
aja jooksul
telefoni teel
igal pool
põhja pool
ühel pool
teisel pool
omalt poolt
välja arvatud
kaasa arvatud
mis tahes
paar tuhat
kaks tuhat
kaks miljonit
kaks miljardit
teise järgu (kaup)
üle jõu käiv
eespool nimetatud
osa võtta soovijad
hästi pakitud
50 aasta sünnipäev
70 a. juubel
kiiresti reageeriv
Varssavi pakt
eesti keel
Skåne piirkond
välja arendama
nõu pidada

HELMI ELLER

Kahekordistunud Rakvere Välisturistide keeluala

Teatavasti on Rakvere ja kogu endine Virumaa välisturistidele suletud keeluala, kuhu ei lasta kodumaa külastajaid isegi Inturisti giidi saatel erimaksu eest, milline võimalus on näiteks Tartu ja Viljandi külastamiseks.

Möödunud suvel pühitseti Rakvere 750-aasta juubelit. Linna algust arvestatakse nimelt aastast 1226, mil Henriku Liivimaa Kroonika järgi Rooma paavsti saadik Modena piiskop oma retkel pärast kolmekuningapäeva läbi Eesti alade endises eestlaste linnuses Tarvanpää esmalt sakslaste ja taanlaste vahel ja siis kõikide maakondade eestlastega rahu sõlmis.

Tarvanpää oli muistsete eestlaste puulinnus ja asus tarvasse ehk ürgveise pea kujulisel praegusel Rakvere Vallimäel. Eestlaste puulinnuse asemel rajasid taani vallutajad kivikindluse, mida vanasaksa tõlkes Wesenbergiks hakati kutsuma. Esmakordselt 1268 kirjalikult mainitud Rakvori nimi tulenes arvatavasti linna kaguserval asuvast Rägaveerest ja sai hilisema Rakvere nime aluseks.

Linna juubeli puhuks kirjastatud trükistest, nagu 86-leheküljeline broshüür "Rakvere" ja teised, selgub Rakvere kohta.

Riikliku restaureerimisvalitsuse pooli on tehtud linna juubeliaastal Vallimäel olevate lossivaremete konserveerimist ja osalist restaureerimist. Nagu ühest rajoonilehe "Punase Tähe" numbrist võib lugeda, on ajalooline lossivaremed viimastel aastakümnetel tublisti varisenud, kõigile lisaks olevat veel huligaanid hävitustööd teinud.

Korrastamistetööd on toimunud linnusevaremete välistel osadel, kuna keldriosade kordaseadmine ja arheoloogilised kaevamistööd ei olnud kavas. Nagu ühes erakirjas mainitakse, on salakäik ikka veel läbi uurimata ja kinnimüüritud. Lossi suunas sunduv salakäik avastati sõja eel ühe keskaegse kuuri põranda sisselangemisel Pikal tänaval lõunapool tuletõrje seltsimaja.

Salakäik oli arvatavasti ehitatud lossist piirajate seljataha ja seal leiduvate allikate juurde pääsemiseks. Ei ole teda, kas juba sajandite eest kinnivarisenud mäe sisse kaevatud lossikaevikunagi lossi asukaid veega varustas. Salakäigu sissepääs on praeguste võimude korralduse suletud pärast seda kui lapsed seal peagu fataalseks saanud varisemise esile kutsunud.

Broshüüris "Rakvere" leiab mainimist ka asjaolu, et kui Punaarmee 20. septembril 1944 Rakvere vallutas, oli veerand linna hoonetest hävitatud. Varemeis seisnud peamiselt raudteejaama ümbrus ja mitmed kvartalid Tallinna ja Laia tänavate piirkonnas. Rakvere oli pommitamistest nimetamisväärselt puutumata kuni 19. septembrini, s.o. Punaarmee saabumise eelpäevani, mil "Stalini kotkad" juba praktiliselt täiesti ilma õhu- ja muu kaitseta jäänud linna parv parve järele pommitasid ja elanikkonda pardarelvadest tulistasid. Nende ridade kirjutajal õnnestus Rakverest lahkuda kui kogu raudteepoolne linnaosa juba suures tulemeres leegitses. Linn vallutati Sinimägede alt Tallinna suunas põgenevate saksa ja eesti üksuste kannol saabuva Punaarmee poolt 20. septembril ilma võitlusteta.

Sõjast möödunud üle 30 aasta vältel on Rakvere elanike arv kahekordistunud, ulatudes nüüd 20.000 lähedale.

Esimestel sõjajärgsetel aastatel püüti korterikriisi lahendada väikeste püstitamisega, millest kõige esimene valmis 1948. Hiljem kujunesid suuremad individuaalelamute rajoonid Tammiku taha, Palermo metsa äärde, Rägavere tee ümbrusesse ja linna põhjapoole otsa. Esimene korterimaja, kahekorruseline ja 8 korteriga, on püstitatud 1957.

Suuremate korterimajade ehitamine ja üldse hoogsam ehitustöö on toimunud viimase 15 aasta jooksul, mil üle 700 maja valminud. Rakvere korterite gasifitseerimine algas 1963 ja praegu on gaasiga varustatud 4663 korterit ehk 83 protsenti korterite kogusummast. Leningradi varustamine Eesti põlevkivirajoonis toodetud gaasiga algas aastal varemini selleks ehitatud suure gaasijuhtme valmimisel.

Tööstusharudest on linnes praegu kõige rohkem toiduainetööstuse ettevõtteid, millest suurim Rakvere Lihakombinaat osakondade ehk sealse nimetuse kohaselt tsehhidega Kohtla-Järvet. Narvas ja Lüganusel. Endise Rakvere Piimaühingu meierei alusel on moodustatud piimasaaduste kombinaat, mille tooteid saadetakse ka Kohtla-Järvele, Narva ja Leningradi. "Sakala" nahavabriku kohal on uus leivatööstuse hoone, kust kogu rajooni leiva ja konditiirsaadustega varustatakse.

Rakvere rajoon hõlmab nüüd teatavasti umbes pool endist Virumaad, Tapa linn kaasa arvatud. Veel on Rakveretärklise- ja siirupikombinaadi keskus piirtusetehas kulvijää tootmise osakonnaga ja kohvi ning maltoosatööstus. Pakendikohvi valmistatavat 9 liiki, millest 5 sidaldavat ehtsaid kohviube. Rakvere metsamajandi juures töötavad mitu mööbli- ja puutööstust. Tootetakse ka kaupluste sisustust (mainitakse, et ka Moskva kaupluste varustamiseks), edasi külmutuskappe, traatvõrku, mitmesuguseid tekstiiltooteid ja jalanõusid.

Endine "Ühistrükikoda" Laial tänaval on ümber ristitud "Ühistöö" trükikojaks ja seal trükitakse ka neljaleheküljelist kolm korda nädalas ilmuvat rajoonilehte "Punane Täht" tiraazhiga pisut üle 24.000 eksemplari. Endine Posti savitööstus Tartu tänaval on nüüd Aseri keraamikatööstuse osakond.

Koolimajadest oli 19. septembri 1944 tulemõllus hävinud naiskutsekooli hoone Posti t. 15, kus vanasti asus poeglaste gümnaasium. Vene õppekeelega keskkool pandi kõima Rakveres juba 1945. aastal. Seminari ruumes töötas sõjajärgsetel aastatel pedagogiline kool algkooliõpetajate ja pioneerijuhtide ettevalmistamiseks, praegu on seal internaatkool.

Keskkoole on Rakveres praegu kolm, 8-klassilisi koole üks. Endise ühisgümnaasiumi järeltulija, esimene keskkool, asub endiselt 1938 sügisel valminud uues koolimajas. Broshüüris "Rakvere" üteldakse, et tänapäeval võivad Rakvere 1. keskkooli õppima asuvad noored valida erialaks võõrkeeled, matemaatikafüüsika, õmblemise või autoõpetuse. Direktoriks on koolis praegu Ervin Kukk.

Rakvere Teater on pärastsõja aegadel elukutselise teatrina endises teatrimajas edasi tegutsenud. Lühemat aega on seal tegev olnud ka Ants Eskila. Teatri peanäitejuhiks on praegu Mai Mering, kes Moskva teatriinstituudi lõpetanud.

Laulu- ja muid suuremaid rahvapidustusi peetakse Vallimäel restaureeritud tuuleveski lähedal lauluväljakul. Seal on toimunud ka mõõdunud suvel asetleidnud pidustused, millega linna juubelit tähistati.

Alles on Vallimäe põhjaküljel 1937 püstitatud skulptor Elleri valmistatud Kreutzwaldi mälestussammas. Kusagil kommunistide poolt 1940 lõhutud Vabadussõja langenute mälestussamba asukoha juures või selle asemel on nüüd langenud punaarmeelaste mälestussammas. Endisel Poska puiesteel, mis kannab praegu Gagarini puiestee nime, on sinna ümber maetud Saksa okupatsiooniajal hukatute ühishaual samuti mälestussammas viisnurgaga ülal tipus.

Tammiku ja Kunderi tänava vahel olevale linnakalmistule on ümber maetud ka nõukogude esimese okupatsiooni aegne Virumaa tähtevkomitee maanõukonna juhataja ja tarnaatlina kommunist Villem Soo, kes langes hävituspataljonilasena Ida-Virumaal augustis 1941.

Tänavatest on lisaks eelpoolmainitud Poska puiesteele ümber ristitud Pikk tänav Kalinini tänavaks. Rohuaia tänav kannab Pioneeri tänava nimetust, Tööstuse tänavast on saanud Barbaruse tänav, Palvermaja tänav kannab nüüd Tõusu tänava nime ja Rahvaaed on 21 Juuni nimeline Rahvapark.

Endises saksa gümnaasiumi hoones asub praegu politseiliik. Lastekaitse ühingu hoonest on saanud Pioneermaja ja nagu katusel olev suur siit näitab on Eesti Panga majas endise turuplatsi ääres nüüd universaalkaubamaja. (ME)

Eesti esindusorganisatsioonide Euroopakonverentsist osavõtjaid Lüneburgis. Vasakult konv.sekr. Hell Luik, Eesti esindaja Elmar Reisenberg, Kesknõukogu volinik Euroopas Arnold Joonson, volinik Washingtonis Gerhard Buschmann, Hollandi ES esimees Vilma Belinfante, teises reas REE delegaat Jüri Adila, küsimuse A. Kõiv, Taani ES sekr. Mare Sergo, REE delegaadid Ants Kippar ja Karl Laantee, Euroopabüroo nõunik Olgred Aule (tema ees Taani delegaadi pisike poeg Lembit Sergo), Radio Liberty Balti saadete juhataja Jaan Pennar, Kesknõukogu voliniku aset. Ants Luik, REE büroojuh. Ahti Pae, Saksa-Eesti Sõprusüh. del. J. Raane, Eesti keskkom. Saksamaal abiesim. J. Särev, Taani ES del. J. Mereväli ja Belgia ES esimees P. Otter. Pildilt puuduvad Adam Grünbaum, Erik Thomson, G. Amberg, pr. Dillie-Lindre, Ilo Kõbin, Agu Kriisa, R. Ots ja H. Kangur.

Kesknõukogu Euroopabüroo ning Balti konverentsid

LÜNEBURG (EPL) — 14. ja 15. jaanuaril leidis aset Ülemaalimse Eesti Kesknõukogu Euroopabüroo nõuandva kogu delegaatide konverents Ida-Akadeemia ruumes Lüneburgis.

Kesknõukogu nimel tervitas konverentsist osavõtjaid Gerhardt Buschman Washingtonist. Seejärele sai sõna Balti Seltsi peasekretär Adam Grünbaum, kes tervitas delegaate ja soovis konverentsi tööle edu nii oma kui ka Balti Seltsi nimel.

Edasi tähendas ta, et meie kõigi ühine siht on kodumaa vabastamine. balti Selts tunneb pidevalt suurt huvi sündmuste vastu, mis toimuvad Baltikumis ja see huvi jätkub ka siis, kui kord Balti riigid on jälle vabad. Tänapäeval on aga meie kõigi ülesanne teha nii palju tööd, kui see on võimalik ühise sihi saavutamiseks, kuigi vahel väljavaated pole kõige paremad.

Euroopa-büroo juhataja Arnold Joonson andis ülevaate büroo tegevusest, märkides seejuures, et kontakt on olnud väga usaldusik ning tihe nii delegaatidega kui ka New Yorgis asuva Kesknõukoguga.

Büroo koosseisu kuuluvad peale Joonsoni (Heidelberg) veel dr. Olgred Aule (München) ja õigusteadlane Ants Luik (Frankfurt/M.).

Pikema referaadiga esines eestlaste huvide kaitsja Saksa Liiduvabariigis Elmar Reisenberg: "Maailmapoliitiline moment Saksamaa aspektist nähtuna", millest kokkuvõte ilmus juba 29. jaan. EPL-is.

Eestlaste tegevusest erimaades andsid ülevaate vastavad delegaadid: Laantee ja Kippar (Rootsist) Mereväli (Taanist), Särev (Saksa Liiduvabariigist), Vilma Belinfante-Saidlo (Hollandist), Otter ja Dillie-Lindre (Belgiast). Kirja teel olid saatnud aruanded Inglismaa ja Prantsusmaa esindajad.

Rootsi Eestlaste Esinduse delegaat esitas kokkuvõtliku ettekande poleemika üle ühenduses III ülemaalimsete Eesti Päevadega, millele järgnesid sõnavõtud ning seejärele võeti ühel häälel vastu Hollandi delegaadi pr. Belinfante-Saidlo pooli esitatud Hollandi Eesti Seltsi ettepanek, et Eesti Päevad 1980 tulevad läbi viia Stockholmis.

Vastav otsus teatatakse büroo poolt Rootsi Eestlaste Esinduselle, Eesti Komiteele ja Skautlikule Noortemalevala, Stockholmi, et oleks võimalik asuda otsekohe eelttööde tegemisele.

Esimese konverentsipäeva viimaseks ettekandeks oli Buschmanni referaat USA poliitilisest olukorrast pärast presidendi vahetust Washingtonis.

Teine konverentsi päev haaras peamiselt noore õigusteadlase Ants Luige ettekannet: "Kas paguluses üleskasvanud eesti noorus tunneb kutsumust Eesti eest võitlemiseks".

Järgnevast elavast läbirääkimisest läbis punase niidina arvamine, et noortele tuleks usaldada enam vastutusrikkaid kohti pagulasorganisatsioonides, samuti tuleks arvestada noorte seisukohtadega ja neilt mitte ainult nõuda vanema generatsiooni arvamiste pealtkuulamist.

Siinkohal tuleks veel mainida, et peaaegu kogu konverentsi juhatas väga asjalikult ja korrektselt Ants Luik, kusjuures protokollijaks oli Hell Luik.

Konverents lõpetas oma töö 15. jaanuari keskpäeval.

SAKSA LIIDUPÄEVA LIIKMED KOHAL

Samaaegselt või ülegemini 13. kuni 16. jaanuarini peeti samades ruumides ka III Balti konverentsi, kus osavõtjate arv oli pisut alla saja. Konverentsi juhatasid vaheldumisi Balti Seltsi president valitsusnõunik dr. Toyka, asepresident dr. Aule ning noorsoo probleemide arutamisel Ants Luik.

Eriti tähelpanu äratavate referaatidega esinesid Saksa Liidupäeva liikmed prof. Oberländer ja H. Schröder. Mõlemad käsitlesid akuutset poliitilist olukorda, esimene peamiselt Helsingi konverentsi säilete rakendamise suhtes ja teine rohkem pingealandamise poliitika tulemuste üle Lääne-Saksamaal.

Konverentsi probleemide raskuspunkt oli aga asetatud nii opositsiooni liikumisele raudeesrilide taga kui ka inimõiguste rikkumisele idas.

Läti kohta esitas üksikasjalise ettekande õpetaja Janis Sapiets, kes on ametis BBC juures Londonis ja leeduiaste kohta dr. Gerutis, Bernist.

Eesti suhtes esitas põhjaliku ettekande Ants Kippar teemal: "Die Opposition in Estland" ning kolmandal konverentsi päeval veel teise pika ettekande: "Verletzung der Menschenrechte im Baltikum unter besonderer Berücksichtigung der Konferenz von Helsinki."

Mõlemad ettekanded leidsid osavõtjate poolt väärikat hindamist ja kuigi kõik konverentsist osavõtjad said paljundatult äratõmbed Kippari referaatidest, tehti ettepanek, et sellised tõed tuleksid publitseerida ka laiemale poliitilise saksa keelt kõnelevates piirkondades.

Ants Kippari ettekannete vastu on tunnud huvi "Freie Presse Korrespondenzi" peatoimetaja, kellele on ka juba edasi toimetatud vastavad eksemplarid.

Gerhard Buschmann, Washingtonist, kandis ette umbes samalaadilise referaadi USA oludest kui ta oli seda teinud eestlastele Euroopa-büroo konverentsil.

Lühemas sõnavõtus jutustas Radio Liberty balti saadete juhataja dr. Jaan Pennar raadio saadetest Baltikumi, demonstreeridES hellindistatult saadet Eestisse.

Laupäevane pärastlõuna oli reserveeritud peamiselt eksiilnooruse probleemide käsitlemisele.

Õhtul oli ühine koosviibimine Lüneburgi vanemas ehituses nn. "Brömse Hausis", kus külalisi tervitas A.v. Taube ning muusikalise osa eest kandis hoolt Vilma Brinkmann, Hamburgist.

Viimane konverentsi päev oli varutud peamiselt Balti Seltsi siseelusse puutuvate küsimuste arutamisele.

Konverentsi lõpetas peasekretär Adam Grünbaum ning avaldas lootust jätkuvaks tihedaks koostööks ühiste probleemide lahendamisel ja seda mitte ainult balti konverentside raames, vaid ka konverentside vaheajal üksikliikmete omavaheliste kontaktide kaudu.

JÜRI ADILA

Lõuna-Rootsi EM aktsiaid

Lisaks varematele on A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiaid ostnud uute juurdetuljatena või suurendanud oma aktsiate arvu senised aktsionärid:

Jaak Akker Åby, Helmi Akkerman Hägersten, Laur Aule Västerås, Liisa-Katariina Daniel S. Sandby, Edgar Erllane Lund, H. Ester Mariestad, Karl Gerdehag Kalmar, Mart H Hint Stockholm, Peeter T Hint Stockholm, Rein Kaldjärv Lund, Mart Kliver Eskilstuna, Anders Koorits Staffanstorp, Thomas Koorits Staffanstorp, Laine Kuller Bandhagen.

Aili-Reet Käärik Enskede, Hirjo Leemets Trångsund, Liisa Martinson S. Sandby, Tiina Martinson S. Sandby, Kurt Matson Johanneshov, Leio Moks Täby, Annika Mõttus Bjärred, August Mõttus Löddeköpinge, Hans-Fredrik Mõttus Degeberga, Hildur Mõttus Löddeköpinge, Kristina Mõttus Bjärred, Leena Mõttus Lund.

Julius Mägiste Lund, Erich Orviste Alingsås, Ruut Paglant Alingsås, Aliide Pastak Stockholm, Johanna Popp Eskilstuna, Veera Poska-Grünthal Lidingö, Miljande Pärtma Stockholm, Lembit Pärtel Sundsvall, Peeter Randsalu Åkarp, Toomas Randsalu Åkarp, Carl-Henrik Rodéhn Kållered.

Helle-Anne Rodéhn Kållered, Patrik Rodéhn Kållered, Endel Saarman Stockholm, Vaido Salumets Furuland, Ernst Seim Bromma, Evald Soomägi Göteborg, Heino Tamvel Trollhättan, Rein Uustal Älvsjö ja Osvald Viirsoo Lund.

Astuge osanikuks Lõuna-Rootsi ja Taani eestlaste rahvuslikule ühiskodule Lundis aktsiate omandamisega, toetades sellega ka käimasolevaid Eesti Maja ümberehitustöid. Aktsia hinnaks on koos asjaajamise kuludega 110:—, sisse makstes A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja nimele postgirosse nr. 16 01 10-3, märkides kaardile oma ees- ja perekonnanime, kodakondsuse ja postiaadressi. (EPL/O.V.)

Kindralid, orkestrid. . .

TORONTO (ME) — Toronto Sun toimetaja Worthington, kritiseerides Kanada tugevat mahajäämust riigikaitse alal majanduslike raskuste tõttu, kirjeldab mh. ka Briti armee oldkorda, kus tema andmetel on praegu 102 kindralit, 68 admiral ja 94 sõjaväeorkestrit, kuid väga napilt sõdureid.

Praegu on ette nähtud Inglise sõjaväe vähendamine jälle 35.000 sõduri võrra. Briti tankidel ei ole õli manöövreist osa võtmiseks. Õhutõrje rakettide meeskonnal on lubatud harjutusteks kasutada vaid üht raketi ja seegi lasti suure lärevuse tõttu märgist mööda.

• Uudiskirjandus

GUSTAV RÄNK INGLISE KEELDE

Indiana ülikooli kirjastusel ilmus USA-s Bloomingtonis prof. Gustav Ränga teose "Vana-Eesti rahvuskultuur" ingliskeelne tõlge (teostatud Betty ja Felix Oinase poolt) pealkirjaga "Old Estonia, the People and Culture". Eestikeelne originaalväljaanne ilmus a. 1949 Eesti Raamatu kirjastusel.

Sellega on prominentse eesti etnograafi uurimus saanud kätesaadavaks laiemale rahvusvahelisele publikule. Väljaandmist otetasid EUS ja EEsti Teadusliik Ühing USA-S.

EESTLASED HARVARDI TEATMETEOSESSE

Ameerika tuntuim ülikool — Harvard University — on koostamas definitiivset teatmeteost Ühendriikide etniliste gruppide kohta nimega The Harvard Encyclopedia of American Ethnic Groups. teos annab umbes kahetuhande sõnalise ülevaate 125 eri rahvusgrupi kohta ning selles ilmub ka kirjutis eestlastest.

Eestlasi käsitleva ülevaate autoriks on Marylandi ülikooli sotsioloogia professor dr. Tõnu Parming, kelle erialaks on etnilised küsimused, mis alal ta kaa ülikoolis loenguid peab. Ta on tegelnud oma uurimustes ka mitmel korral eestlastega Ühendriikides, ning avaldanud eestikeelseid kokkuvõtteid Maanaa ja Triinus, esimeses segaabielude kohta, teises Lakewoodis läbiviidud uurimuse andmestikku kakskeelsuse ja kakskultuurse kohta.

Tõnu Parming oli kaastoimetajaks 1975. a. Oceana Publications kirjastusel ilmunud inglisekeelse kronoloogilise teatmeteose The Estonians in America 1627—1975 juures.

• Pressi-tsitaate

BALTI PAGULASED TIPP-POSITSIOONIS

Jahrbücher für Geschichte Osteuropas, köide 24, 1976 avaldab kriitika teose "Baltic Literature and Linguistics" kohta, lõpetades selle sõnadega:

Balti pagulased on praegu iseseisva kollektiivina oma olemasolu tipp-positsioonis. Lastena pagulusse siirdunud pole veel loobunud oma emakeelest ja on loonud selle vahendusel uusi kirjanduslikke väärtusi. Täiskasvanutena pagulusse siidrumud pole veel raugastunud ja on produktiivsed. On karta, et see soodus olukord kaua ei kesta. Seetõttu peaks Balti pagulastele antama kõike võimalikku abi oma vaimse loomingu avaldamiseks."

VABADUSE SÕBRAD

Selle pealkirja all kommenteerib ajaleht Eskilstuna-Kuriren 1.2.77. protesiillikumist idariikides:

"(Inimõiguste garanteerimise) lubadusi on kommuunistlikud valitsused rahvusvahelistes dokumentides varemgi andnud — ohuta hinnana igatsetud eelduste eest. Keegi pole kavatsenudki neid lubadusi täita. Need peavad seisma paberil nagu dekoratsioonid — just nagu nende riikide endi põhiseadused.

Aga pärast Helsingit juhtus midagi hoopis ootamatut.

Et teised riigid võtsid vabaduse põhimõtet tõsiselt, oli muidugi egamugav, aga see oli tuttav probleem, mida sai lahendada harjunud rutiini järgi. Halvem oli, et kartuseta inimesed oma riikides hakkasid viitama Helsingi kokkuleppele, katsudes avardada ruumi isikliku ja kodanliku vabaduse jaoks. See oli väga ebameeldiv üllatus.

Ühes idariigis teise järel näeme kartuseta katseid, alustada dialoogi valitsejate ja kodanike vahel. Samal ajal on märgata lähenevat sotsiaalset ja majanduslikku kriisi. On olemas pinge kasvavate materiaalsete ootuste ja nappide ning ebaefektiivsetl kasutatud ressursside vahel. Et seda kriisi lahendada, vajaksid valitsejad just seda dialoogi, mida nad nii meeleheitlikult katsuvad takistada.

†

Armast

Roland V. Härm'i

Sünd. 4/8 1917 Tallinnas
Surn. 4/2 1977 Stockholmis

leinavad

MALL

INDREK ja USCHI

KATRIN ja TARMO

– – –

Matusetalitus toimub reedel, 11. veebruaril kell 15.00 Jakobi kirikus.

†

Oma teenekat liiget

Arhitekt SAR

Roland Härm'i

mälestab sügavas leinas

EUS PÕHJALA

†

Armas

Roland Härm

Mälestavad kurbuses

KOOLIVENNAD

Tallinna Linna

Poeglaste

Kommertsgümnaasiumist

†

Oma kauaaegset esimeest

Arhitekt SAR

Roland Härm'i

mälestab

BALTI HUMANISTLIK ÜHING

Täname kõiki, kes minu armsa abikaasa ja meie unustamata isa

Evald Saarnak'i

surma puhul meile kaastunnet avaldasid.

EMILIA LASTEGA

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteerige suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariatorget 1
116 48 Stockholm
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusetalitused

Ööpäevane valvekord

Ole . . .

Alg. lk. 1

lalisi õpinguid 1914—18 Venemaal Pensas. On teostanud rea välismaareise. Siirdus 1943 Soome ja sealt 1944 Rootsi.

Ole alustas oma kunstiloomingut teatud määral Cezanne'i kooli märkides ja oli esimesi kubistlikus stiilis maalijaid Eestis. Hiljem muutusid ta maalide pinnad ja jooned pehmemaks. Osaliselt lähenesid Ole 20-nendate aastate lõpu teosed jaapani maalikunstile. Mõningad grupimaalid on komponeeritud rütmiliselt joonte-pindade harmoonilises mänglevuses. Samal ajal teostab Ole rea individuaalse stiiliga tushijooniseid.

Rahvusvaheliselt silmapaistvad on Ole dünaamilised ja ekspressiivsed portreemaalid eesti kultuuriliskustest aa.1931—38 (Juhan Simm, August Gailit, Henrik Visnapuu j.t.) Traditsiooniliselt straatilise kompositsiooniga portreemaalid saavad Ole pintsli all sootuks uue, seni sel selles liigis tundmatu ajalisrütmilise dimensiooni.

Paguluses muutub Ole seni suhteliselt tagasihoidlik värviskaala helisevaks värvimuusikaks. A. 1950 ümber valmib rida puäntillistlikus stiilis, peente ent samas kontrastsete koloriidivarjunditega loodud norra ja lapi maastikke. Atmosfääriline virvendus annab neile maalidel sügavust ja õhulisust.

Kõige viimastel aastatel on Ole stiil taas muutunud, sel korral teatud määral tagasi nihkunud algaastate ekspressiivsuse, rahulike pindade ja tugeva linjaarse rütmika suunas. Ole maalib maastike kõrval nüüd ka jälle inimfiguure ja eriti meelsasti loomi. Puäntilisim asendub pehme, plastilise pinnakujundusega.

Olel on olnud rida erinäitusi, ja ta on võtnud osa paljudest grupinäitustest mitmel pool Euroopas. Ta maalid on esindatud peale Eesti muuseumite Soomes, Rootsis ja Venemaal.

– – –

Külastage
EESTI MAJA
WALLING. 34-I

†

Major K.S. dipl.

Juhan Madise

Mälestavad koolivennad E.V. Sõjakoolist:

MARTIN EELLEND

ALEKSANDER ILVES

HUGO KOLK

NIKOLAI RANDMAA

†

Meist igavikku lahkunud head sõpra ja kaasmaalast

Aleksi Lõugas'i

mälestavad kurbuses

MARTA ja HERBERT PAALBERG

K. OJALA

M. MÄNNIK

V. LEPS

R. LEES

– – –

Sinu elulaev on jõudnud rahu sadamasse. Olgu kerge Sul puhkus vööramaa mullas!

Hauakivi tööd

HEINO RAUDSEPP

Tel. 08/94 21 77

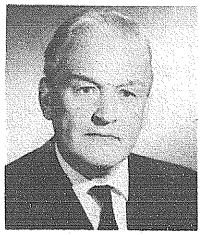

Arh. SAR Roland Härm

Arhitekt R. Härm surnud

. Stockholmi Eesti Majas elunev arhitekt Roland Härm varises oma korteris reedel, 4. veebruaril kokku. Mõne minutiga oli kiirabi kohal, kuid selle personali elustamiskatsed ei annud tagajärgi. Roland Härm oleks käesoleval aastal saanud 60-aastaseks.

Roland Härm löi end paguluses läbi arhitektina ja omas arhitektibüroo, kuuludes Rootsi arhitektidelitu SAR. Ta oli ühiskondlikult tegev kaua aastaid Balti Humanistlikus Ühingus, olles selle esimeheks kuni surmani. Akadeemiliselt kuulus ta EUS Põhjala perre. leinama jäid abikaasa, tütar ja poeg abikaasadega.

Ristsõna 2

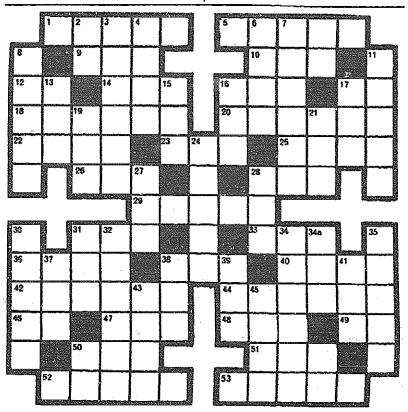

Paremale: 1 EPL peatoimetaja 5 heledalt (kiljuv) 9 punane rahvajuht (+) 10 ajamõiste (Lüh.) 12 kaks ühesugust täishäälikut 14 haava jälg 16 edev 17 sama, mis 12 paremale 18 kalleim natsionalistile 20 metsloom, kiskja 22 heale omadusele 23 palu 25 pool Euroopast 26 madal naishääl 28 kartlik 29 teravili (mitm) 31 ese 33 pinnamõõt 36 Eesti kirjanik 38 on teil praegu ees 40 EPL toimetaja Göteborgis 42 lääged 44 kaugemale 46 pikkusmõõt 47 teine 48 hakatus, algus (om. kääne) 49 indium 50 EPL toimetaja Eskilstunas 51 kolm ühesugust 52 osariik Indias 53 EPL kaastöötline.

Alla: 2 Oskar martin 3 kõrve "laev" 4 plära, tühi jutt 6 väike saar (ingl.k.) 7 EPL fotograaf 8 end. Tal 11 ebajumalakuju 13 on heal sööjal 15 planeet 16 varajane koit 17 osa irritatsioonist 19 elukutse 21 EPL talitusliige 24 tundud SET näitleja 27 Eesti meeskoorijuht 28 naise nimi 30 väikese lapse 31 orientaalne tiitel 32 kudumistehniline oskussõna 34 pärani lahti 34a toit (om kääne) 35 progress 37 abiellumisel kaasatulnud sugulane 38 progress 39 naise nimi Piiblist 41 see mis on möödunud, see . . . 43 otsekohese, uskumisväärse 45 naise nimi 50 firma liik.

lahendus 1:

E	H	A	L	V	A	L	G	A	L	M	A	T	I	
I		R	E	I		A		S	O	D		S		
T	E		W	A	I	R	E		W	O	A			
	S	E	E	P		O	T		S	E				
P	A	T	S		T	D	D		E	T	N	V	A	
D			I	T	S		T	R	A	N			G	
D	R	A	M	E				H	E	I	N	E		
L			D	E	L	L		A	E	G				
T	A	N	U		E	R	A		A	P	P	I		
		A	S	T	E		D	A	L	I				
D	D	A		U	K	U	S	E	L		D	O	K	
R		S	U	U		A		L	E	A		M		
A	L	T		L	A	I	N	E		R	O	A		

Mis juhtus

PASS KADUNUD — PEREKOND VANGIS

Ida-Berliinis kaotas üks naine oma Rootsi välismaalastepassi ja hoiti koos mehega kümme päeva kinni. Neid süüdistati, et nad on passi välja laenanud kellelegi, kes tahab Ida-Berliinist põgeneda.

Perekond oli passi kaotusest teatanud Rootsi saatkonnale Ida-Berliinis. Ka selle fakti teadasaamine ei kiirustanud asjaajamist. Perekonna kolm last pidid samal ajal veetma aja lastekodus.

PRAHA LOOBUB VAIDLEMAST

Kaks kompartei ajalehte Prahas on teatanud ametlikult, et võitlus "Charta 77" esitajate vastu on lõpetatud.

— Meie oleme öelnud, mis meil öelda. Edaspidi räägivad meie teod.

Milliseks kujunevad teod, ei ole teada. Arvatavasti tahab kompartei sumbutada igasuguseid vaidlusi enne suvist Belgradikonverentsi.

MOSKVA RÜNDAB KRIITIKUID

N. Liidu ajakirjandus ründab viimastel päevadel ägedasti kõiki rezhiimi kritikuid. Väidetakse, et nad saavad raha väljaspoolt, viidatakse ka CIA-le. Katsutakse levitada nende kohta laimu eraelu suhtes. Sihiks on isoleerida neid lääneriikide ajakirjanikest.

Tegelikult on kogu kampaania põhjustanud kritiika teravnemist rezhiimi vastu.

KUUBA SÖDURID TANZANIAS

Kuuba on saatnud Angoolast 200 meest Tanzaniasse, et aidata välja õpetada Rodeesia valget rezhiimi rründavaid geriljasõdureid. Varem olid väljaõppelaagrid peamiselt Mosambiigis.

On oodata, et uus USA valitsus lähemal ajal UNO-s tõstab üles Kuuba sõjaväelaste viibimise Aafrikas.

Siit ja Sealt

Anna ja Jaan Teetsovil sündis Oak Parkis Illinoisi osariigis poeg Mark Cristopher. Lapse vanemad töötavad keemikutena.

Edmund Valtmani, USA-s läbi löönud karakaturisti ja Pulitzeri auhinna laureaadi karikatuuride näitus toimus Toronto St. Lawrence Center ruumides.

Carter. . .

Alg. lk. 1

Kõigepealt toimus eelruumis tutvustamine uuele välisministrile Cyrus Vancele. Alles siis toimus esitlemine president Carterile.

Ernst Jaaksoni tutvustamisel Eesti Vabariigi esindajana märkis president Jimmy Carter naeratades, et ta tunneb eestlasi ja et tema abikaasa vennanaine, Aino, on eestlanna.

Kui Ernst ja Claire Jaaksoni tutvustati uuele riigi esimesele daamile, Rosalynn Carterile, jatkas viimane presidendi juttu sellega, et ta Jaaksonile ütles, et tema vennanaine, Aino, on kinkinud neile eesti kokaraamatu.

Sellele lühivestlusele järgnes samas pildistamine koos presidendi ja tema abikaasaga.

Valges Majas kohtas diplomaatkond teistkordselt ka asepresident Walter Mondale ja tema abikaasat. Vastuvõtt möödus diplomaatkonna omavahelises vestluses ja kõnelustes kohalviibiva kõrgema ametkonnaga uuest administratsioonist, samuti presidendi ja asepresidendiga.

Lahkumisel kirjutas iga saadik Valge Maja külalisraamatuse oma riigi ja omaenda nime.

Leinateated

Tallinnas suri 29. septembril metsateadlane Arnold Merihein (end. Mühlheim), sünd. 29. juulil 1913 Tallinnas. Ta oli üks neist iseseisvuseaegseist metsateadlasist, kes mobilitseerituna punaarmeesse, karjäärі tegi Leningradis õppejõuna kaadrite ettevalmistamiseks Eesti tagasivallutamisel. Naastes hiljem kodumaale oli juhtivatel kohtadel erialal.

Red Bankis New Jersey osariigis USA-s suri 25. detsembril Voldemar Reiman, sünd. 19. juulil 1905 Kõmpsis. Ta oli kodumaal pedagoog ja ühispanga juhataja Kõmpsis ja hiljem Vigalas. USA-s pidas ta aiendusäri.

Tervis

Nurgas "Tervis" vastame tervislikele küsimustele, milliseid lugejad esitavad ja arstid vastavad.

Küsimus: Olen kuulnud vasturäägivaid arvamusi kvartslambi kasutamise kohta. Mõned arvavad, et sellest kunstlikust päikesest pole rohkem kasu, kui et annab "terve" välismuse, s.t. pruuni (punase) nahavärvuse. Teised aga arvavad, et see on peaaegu sama hea kui päris päike (D-vitamiini jm. osas). Kuidas sellega on?

Vastus: Kvartslambi kasutamine annab tõepoolest D-vitamiini, nii et seda võib loomuliku päikese puudumisel soovitada.

Küsimus: Kumb on kahjulikum vanale inimesele unepuuduse puhul kasutada, kas näiteks 1 spl viskit (1 klaas veini) või 1 tablett unerohtu (mogadoni!?

Vastus: Kahjulikkuse järgi on kõige halvem mogadon, siis viski ja kõige vähem kahjulik klaas veini. Aga on olemas ka hoopis paremaid unetablette kui mogadon.

Kohalik elu

ALINGSÅS

EV aastapäev

Alingsåsi pihtkond korraldab 19. veebr. koguduse maja kahes saalis iseseisvuspäeva piduliku tähistamise. Kl. 15 on jumalateenistus, kus teenib õp. Vaga.

Järgneb aktus. Aktuseköne peab gaider Susanne Tomson. Ettekandeid noortelt. Jaan Savioja näitab filmi USA ja Kanada eestlaste tegevusest. Lõppsõna Martin Kallasmaalt.

Naiskogu perenaiste poolt on kaetud ühislaud. Osa võtta soovijail registr. Elvire Kallasmaale tel. 167 65 ja Asta Oksmanile tel. 156 45.

GÖTEBORG

Mängukool kolis

Eesti Komitee Göteborgi osakonna juures töötava mängukooli tegevus on üle viidud Eesti Majast Tallinna lipkonna kasutuses olevasse majja Helleforsgatan 1. Tel. 031/84 23 66.

Kokkutulek nagu tavaliselt laupäeviti kl. 11.

Kokkutulek nagu tavaliselt laupäeviti kl. 11.

GÖTEBORG

EK koosolek

Eesti Komitee Göteborgi osakonna aasta peakoosolek toimub reedel, 18. veebr. kl. 18.30 Eesti Majas, Drottninggatan 27.

Päevakorras koosoleku avamine ja rakendamine, 1976 aruanded, 177 eelarve ja tegevuskava, valimised ja algatatud küsimused ja läbirääkimised. Samas toimub ka Vabade Eestlaste Ühingu peakoosolek.

Siit ja Sealt

Jaak Massakas ja Helve Läänemets abiellusid Torontos. Peigmees, kelle alaline elukoht on Los Angeleesis, on praegu Douglas Aircraft Co esindajaks Hispaania pealinnas Madriidis, kuhu noorpaar pärst pulmi siirdus. Pulmas viibis ka peigmehe isa dr. Aleksander Massakas, omaaegne diplomaat.

Anne-Liis Meigo valiti New Yorgi Esto-Atlantise noortekoori uueks esimeheks. Koori juhib Maaja Duesberg-Roos.

Ilona Legrady, n-na Kerss, kes alaliselt elab Austraalias Melbourne'is, biivis USA-reisil.

Juhan Äro, Norrköpingi koorijuht ja seltskonnategelane, saabus tagasi USA-st, kus ta külastas oma insenerist poega Delaware'is.

Avo Koort, keemiamagister, viibis ametisõidul Inglismaal Londonis, kus asub tema tööandja International Chemical Industries, mille USA esinduses New Yorgis ta töötab.

Oskar Sellaru, näitleja ja nukuteatrimees, kinkis oma nälendiitekogu New Yorgi Eesti Teatrile. Sellaru on pikemat aega kogunud näidendeid ja tema kogu on suuremaid Ameerikas eesti näitekirjandusest.

Helmut Piir, Vancouveri eesti lut. koguduse õpetaja ja Kanada abipraost, on uue pliskopi Karl Raudsepa ülesandel võtnud üle kohusetäitjana senini Karl Raudsepal lasunud praosti ülesanded.

Kersti Männik lakewoodist võttis Inglisinaal osa Cardiffis toimunud rahvusvahelisest laulukooride suurpeost oma ülikooli koori koosseisus, kuhu kuulub 455 lauljat.

Kui välja kuulutatud ajaks ei ilmu kohale põhikirjas par. 7 ja 15 ette nähtud liikmete arv, toimuvad koosolekud pool tundi hiljem, olles otsusevõimelised kokku tulnud liikmete arvule vaatamata.

Käesolevat teadet palutakse võtta kutsena. Pärast koosvibimine kohvilauas.

HELSINGBORG

Loengud algavad

Peale pikemat aega kestnud eeltöid alustatakse nüüd Helsingborgi Eesti Ühingu pooltkohaliku Pihtkonna kaastegevusel loengutega, kus asjatundlike lektorite poolt käsitatakse aktuaalseid, meid iga päev puudutavaid küsimusi.

Esimene loeng toimub reedel, 11. veebruaril kell 18, "Kärnpunktenis", Långvinkelsgt. 26 ja sellel loengul kõneleb õigusteadlane Valmar Erik, Malmöst "Maksuasjandusest ja deklareerimisest", andes ka praktilisi näpunäiteid ja nõuandeid tulumaksu deklaratsioonide täitmiseks.

Järgmine loeng peetakse esmaspäeval, 7. märtsil kell 18. Sellel loengul käsitavateks teemadeks on: "Vähemusrahvuste probleemid Rootsis ja topeltkodakondsuse küsimus" ning "Üüriseadus, üürilepingud, remondid jne."

Üldse koosneb loengute sari kuuest eriloengust, esimese loenguga 11. veebruaril ja viimase loenguga 22. aprillil.

NORRKÖPING

EV aastapäev

Pühapäeval, 20. veebruaril algusega kell 14 toimub Djäknepargi (Flickskola) aulas, repslagareg 48 EV. 59. aastapäeva kontsert-aktus. Kaastegevad: aktuse köne tsiv. ins. ja skaudi-tegelane Rein Asu Malmöst, solist sopran Mari Kamp STockholmist, klaverisaade Herbert Piirimets, noorte melodeklamatsioon ning kohalik segakoor Herbert Piirimetsa juhatusel. Vahetult pärast aktust on soovijatele kaetud kohvilaud Eesti Kodus, Vattengrränd 7. Eelregistreerimine pole vajalik.

STOCKHOLM

Peakoosolek

Eesti ohvitseride Kogu Rootsis korraline peakoosolek toimub laupäeval, 19. veebr. kl. 14 Eesti Majas, Walling. 34.

Peakoosolekule järgneb koosviibimine koos õhtusöögiga liikmeile ja nende poolt kutsutud külalistele samas kohas. Õhtusöögist osavõtuks teatada ltn. Pödrale tel. 08/35 74 06 või kpt. Kolkile tel. 08/771 06 44.

STOCKHOLM

Eesti Maja einelaud

E.V. aastapäevai

Eesti Maja einelaud on pühapäeval, 20. veebruaril pärast E. Vabariigi aastapäeva aktust kontsertmajas avatud kell 14—20. Serveeritakse sooja toitu ja kohvi. Baar avatud. Teretulemast kõigile ütleb uus ökonoom!

Väikese Lauluraamatu kirjastamiseks võetakse tänullikult vastu

toetust

Ökonoom Kaarel Raud, Eketrägatan 22, 417 12 Göteborg
Pgiro nr 28 22 71-6.

Vaba eestlaskonna informatsioonileht

EESTI PÄEVALEHT

Ilmub kolmapäeviti ja laupäeviti

Kuuba spioonikool Kanada konsulaadis

OTTAWA — Kanada välisministeerium tegi teatavaks, et viis kuublast, nende hulgas kolm diplomaati, on maalt välja saadetud pärast seda, kui avastati nende spionaazhlik tegevus Montrealis. Uurimisel on selgunud, et salaluure tegevus oli vastuolus nende diplomaatliku staatusega.

Välisministeeriumi ametnik siiski keeldus lähemalt ütlemast, milline see tegevus oli aga see vahejuhtum tuli ilmsiks pärast seda kui Rodeesiast saadi teateid, et Kuuba konsulaadis Montrealis on treneeritud mehi spioneerimiseks.

Sama ametnik keeldus ka nimetamast väljasaadetute nimesid, kuid immigratsiooni ametnikud Montrealis tegid kindlaks, et need kaks Kuuba kodanikku, kel polnud diplomaatlikku staatust olid Hector Trazoza ja Santo Gernadez-Cuesta. Nad pidid lahkuma juba esmaspäeval, aga suur lumetorm katkestas lennuühenduse Montrealis.

Kuuba saadik kutsuti välisministeeriumi möödunud pühapäeval, kus nõuti kolme diplomaadi viibimata lahkumist.

Üks neist viibis praegu väljaspool Kanadat ja teda paluti mitte enam tagasi tulla.

Nende eksimuste kohta ei antud lähemaid teateid.

Viimane diplomaat, kes maalt välja saadeti, oli N. Liidu sõjaline astashee Vladimir Vassiliev, kelle eksimused töi lalemale pinnale konservatiivne parlamendiliige Otto Jelinek, öeldes, et N. Liidu saatkonnas on veel vähemalt 20 sajaluuramisega seotud ülesannetes.

Kogu loo avaldas Rodeesia ajalehe, "Sunday Mail", kus toodi ära teade, et 40-aastane David Bufkin on öelnud, et teda treneeriti Montrealis Kuuba konsulaadis, 1415 Pine West ühe mehe poolt, kelle nimi oli Rodriguez, enne kui ta saadeti Salisburysse. Ajaleht ütles, et D Bufkin oli topeitagendiks Rodeesias ja tegi teatavaks teised kaks agenti ametivõimudele.

Ta ütles veel, et ta värvati kuubalaste poolt, kui oli Mehhikos ja et ta sai selle järgi koos kahe teisega väljaöppe Montrealis.

Kuid vastaspoolel ta töötas Montrealis ka CIA-le, kogudes informatsiooni selles linnas elavate kuubalaste kohta. TEised kaks agenti Rodeesias astusid kohe sõjaväkke, aga muutusid peagi kahtlusaluseiks ja lahkusid Botswanasse, kus politsei nad arreteeris.

Eestlane linnapea Ameerikas

NEW YORK (VES) — Jeffersonis, Oregonis andis 5. jaanuaril ametivande viimastel valimistel linnapeaks valitud Toivo (Tom) Villman. Ta võttis ameti üle 6 aastat Jeffersoni elu korraldanud Clausie Ammonilt. Temaga koos andsid ametivande veel 3 uut linnanõunikku.

Toivo Villman on kutselt insener ja töötab samas linnas Santiam sedvilja konserveerimise tööstuses. Tema vanemad, eesotsas kasuisa Martin Kinkiga elavad Napas, Kalifornias.

EESTI MAJA SCHOOL

Külastage EESTI MAJA WALLING. 34-I

Fantoom

Televisiooniprogramm

TV Onsdag

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00—9.20 Sverige i närbild, åk 4. 3. Har vi råd med hantverk? Bilder från ett glasbruk i Småland. Mellanstad.

9.45—10.05 Klotet, åk 1—3. 12. Hemligheter. Lågstad.

11.30—12.00 Por favor 3. Spansk fortsättningskurs. 15.

12.20—12.40 De båda världskrigen tid, åk 9. 2. Mellankrigstiden — 30-tal. Högstad.

12.45—13.05 Afrika idag, åk. 6. 2. One Zambia — one nation. Mellanstad.

16.30—17.00 Halvfem: Svanen som försvann. Rut drömmer om Knut och bestämmer sig för att Knut skall få låna hennes svan.

17.45 On we go — engelsk serie utan svensk översättning. 3. A part in a play.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Vår fantastiska värld — på upptäcktsfärd med lexikon och filmkamera med Arne Weise vid jordgloben.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Möte med unga tonsättare i Leningrad. 1. Sergej Slonimskij och Sergej Banevitj.

20.00 Studio S — om kvinnors arbetsmarknad: Inte ens plats i arbetslöshetskön? Har vi råd med jämlikhet mellan könen när det kärvar till sig på arbetsmarknaden?

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.05 Så gör man grafik. Några unga konstnärer, elever vid Konsthögskolan i Stockholm visar hur de arbetar i olika grafiska metoder.

TELEVISION 2

17.00 Om — Laban och Labolina. 1. Lilla spöket Laban.

17.25 TV-nytt, väder.

Från Barnredaktionen:

17.30—18.00 Om elström och elström, otäcka oljor m m.

18.20 Fråga om framtiden. Vart tar det vägen? Textat. Programmet handlar om främst hushållsavfall.

18.30 Familjen Ashton. 36. Det du aldrig sa mig. Margaret har ännu inte berättat för John om att hon hade ett förhållande med Michael Armstrong.

19.20—19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport, väder.

20.00 Den beslöjade damen — komedi av Bertil Schütt.

Handlingen berättar om författaren Fredriks modosamma ställningstagande i kvinnofrågan. Den komiska galenskapen är Bertil Schütts ständiga följeslagare. Regi: Bernt Callenbo.

21.30 Kvällsöppet, TV-nytt, väder.

TV Torsdag

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00 Vid Medelhavet, åk 5. 2. Landskapsruin. Mellanstad.

9.20—9.40 Till flydda tider, åk 1, åk 3. Litteratur för 1700.

9.45—10.05 Klotet, åk 1—3. 12. Hemligheter. Lågstad.

10.10—10.25 Basketskolan 5, åk 4—9. Mellan- och högstad.

10.30—10.50 Om — att vara barn på sjukhus. Marie, 8 år, åkte pulka med sin mamma. De kolliderade med ett staket och Marie bröt lårbenet. Maries liv på sjukhus varade i drygt två månader.

12.00 Klotet, åk 1—3. 12. Hemligheter. Lågstad.

12.20—12.40 Privet 2. Rysk fortsättningskurs.

12.45—12.55 Blandklang, åk 4—6. 2. Vi blandar klanger till "Swing it Jakob. Mellanstad.

13.10 Historiska temastudier IV, åk 1—3. Stormaktsintervention och krispolitik.

14.00—14.20 Om — att vara barn på sjukhus. Marie, 8 år, åkte pulka med sin mamma. De kolliderade med ett staket och Marie bröt lårbenet. Maries liv på sjukhus varade i drygt två månader.

16.30—17.00 Halvfem: Nu skall vi titta på tranan — en stor fågel på långa ben som går omkring i våra våtmarker.

17.55 Meddelanden.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Barnjournalen — nyhetsprogram för flickor och pojkar. Bengt Fahlström.

18.30 Sveriges magasin.

19.30 Alla kungens hästar och alla kungens män — den svenska 1600-talsmålaren David Klöker Ehrenstrahl har kallats "den svenska målarkonstens fader".

20.00 Dressören. När cirkusdressören kommer hem till sin fru är rollerna ombytta. Rysk tecknad kortfilm.

20.10 Arvingarna. 5. Ny sekreterare. Jennifer har återvänt från en utlandsresa. Men förhållandet mellan henne och Edward är fortfarande spänt. David vill lösa ut sig från firman och starta eget. Och har därför bjudit Jane Maxwell på middag för att tala affärer. Regi: Mary Ridge.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 Sportextra.

22.05—23.05 En stad i slutet av vägen — om en pojke och en flicka som beger sig från Neapel till norra Italien och deras många upplevelser under vägen.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

Från Barnredaktionen:

17.30 Sant och sånt — om Bengts bilbyggen, bensinblandningar m m.

18.00 Så gör man grafik. Textat. Unga konstnärer visar hur de arbetar i olika grafiska metoder

18.30 Hem till gården — följetong från en gård i norra England.

19.20—19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport, väder.

20.00 Porträttet — om konstnären John-Erik Franzén och hans bilder av Anders Wahlgren.

20.30 Gomidda — TV 2:s matprogram.

21.00 Dokument utifrån. Oljemakten Kina.

21.45 Kvällsöppet. TV-nytt, väder.

TV Fredag

TELEVISION 1

Skol-TV:

9.00—9.20 Skeppet, åk 4—6. 5. Resan till annorlundalandet.

10.00—10.10 Switch on 19, åk 3. Lågstad.

10.15—10.30 Dags 4, åk 1—3. Lågstad.

12.20—13.00 Det gäller arbetslivet, åk 1—2. Lön för mödan. 3. En okontrollerbar situation. Gymn.

13.10—13.50 Matinéteater, åk 1—3. Redogörelse framlagd för en akademi av Franz Kafka.

I rollen: Urban Sahlin. Regi: Börje Ahlstedt. Gymn.

16.30—17.00 Halvfem: Teatern i hatten musiken i fickan. Om att äta på restaurang.

17.30 Tapahtumia — aktuellt för finskspråkiga. Endast på finska.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Meddelanden.

19.30 24 timmar i en kvinnas liv — fransk långfilm från 1967.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35 The Manhattan transfer. The Manhattan Transfer består av fyra sångare: Tim Hauser, Laurel Massé, Alan Paul och Janis Siegel.

22.25—23.15 Lenny Bruce. 1971 presenterade TV 1 en serie om den amerikanske komikern Lenny Bruce. Jarl Kulle spelade huvudrollen som Lenny Bruce och serien väckte stor uppmärksamhet — Bruce var en underhållare som bröt med alla invanda regler, som chockerade och skakade sin publik.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.

Från Barnredaktionen:

17.30 Sant och sånt. Om bilbatterier, raffiga reflexer, varierande växlar m m.

18.00 Höghusgänget — polsk serie i sju delar.

18.30 Star Trek — amerikansk science fictionserie om rymdskeppet USS Enterprise

19.20—19.30 Regionala nyheter. Sydnytt, Västnytt, Mittnytt, Nordnytt.

19.30 Rapport, väder.

20.00 Häng me'!!! En svensk nyskriven sång- och dansshow om det vackra varuhus där du kan byta stil när din är föråldrad, där du kan köpa ny trygghet genom att hänga me', och bli en i det vackra, smarta, radikala eller flummiga folket — och slippa vara dej själv. Bara köp rätt paket!

20.45 Glimmande nymph! Blixtrande ögs" fredmans epistlar n:o 45 och n:o 72 framföres av Trio CMB, d v s Fred Åkerström, Katarina Fritzén och Örjan Larsson.

21.00 Fredagsdeckaren: Baretta — amerikansk kriminalserie med Robert Blake. 1. Smittad.

Hatfield, en ung brottsling, är på flykt undan polisen tillsammans med en ung kvinna.

21.50 Vete som vapen. Det har talats mycket om oljekrisen och mindre om jordbruksproduktionen som politiskt strategiskt vapen. En dokumentär av den franska journalisten Christine Ockrent. Svält och mättnad är lika viktiga komponenter i det politiska maktspelet som oljan.

22.50—22.55 TV-nytt, väder.

TV Lördag

TELEVISION 1

9.00—9.20 Doktor Dolittle talar med djuren.

6. Sniglar i farten.

Suomenkielliset ohjelmat:

Finskspråkiga program:

9.30 Tapahtumia — aktuellt för finskspråkiga.

Endast på finska.

10.00 Lasten TV: Ja alussa oli sana...

Barn-TV: Och i begynnelsen var ordet... Textat på svenska.

10.15—11.00 Unohdetun kansan nousu ja hajaannus. Det glömda folkets uppgång och splittring.

Textat på svenska.

14.50 Por favor 3.

15.20 On we go — engelsk serie utan svensk översättning. 3. A part in a play.

15.30 Tipsextra med Lars-Gunnar Björklund och Lennart Hyland.

17.55 Helgmålsbön från Sunnemo kyrka i mellersta Värmland.

18.00 TV-nytt, väder.

18.05 Aktuellt i veckan. Det viktigaste som hände hemma och utomlands.

Textat.

18.30 Livets väv — den levande floden. Det är floden Test i England som studerats.

19.00 Folkparken blir kulturpark?

I ett reportage från Nyköpings folkpark möter vi konstnären Börje Lindberg.

19.30 Himmel och pannkaka — slutet på serien om Mattis, Ninna och Svenne och sommaren som blev annorlunda och full av äventyr. 6.

20.00 The Superstars.

Sport — men som underhållning på ett annat sätt.

21.00 Aktuellt, väder.

21.30 TV-nytt.

21.35—22.25 Fader Brown — deckare efter K.G. Chestertons kriminalnoveller om den katolske prästen och amatördetektiven Fader Brown. 3. Domarens spegel.

TELEVISION 2

13.15 Dokument utifrån.

14.00 Invandrardags — Zdravo jugoslaveni. Program för jugoslaver i Sverige och svenska jugoslavienvänner. I dag om svensk spritbyråkrati; vidare en inspelning med en ungdomsteatergrupp från Zagreb.

14.45 ca Jole, Jole. Textat.

Ett avsnitt ur en populär ungdomsserie från TV Titograd.

15.25 Anslagstavlan — obavestajna tabla.

15.30 Bara en kvinna... Men en, som är stor och stark.

16.10 En ny bok: Barnens 6. Reine Larsson är huvudpersonen i P.C. Jersilds senaste roman Barnens 6. Textad repris.

16.55 Från Barnredaktionen: Resan från jorden. En filmberättelse i fyra avsnitt om hur Daudi som är 17 år och bor i Kenya bryter upp från sitt hem och sin miljö för att söka sig ett annat sätt att leva.

Textad repris.

17.25 TV-nytt, väder.

17.30 Från Barnredaktionen: På en liten smutsig bakgård. ...I de saligas kvarter ska vi spela du och jag en kort minut.

Ett program för barn och vuxna med Lena Nyman, Anders Linder, Lasse Göransson, Sid Jansson, Ewert Ljusberg, Bengt Ändh, Carl-Axel Elfving. Gårdsband: Cave Stompers.

18.00 Lördags — vad används energin till och vad menas med hög standard?

Lördags har pratat med en klass i Lund och gruppen Peps Blodsband sjunger sin egen låt "Hög standard".

18.30 På god fot med Dizzie Tunes.

Det andra av fyra lätta underhållningsprogram med den norska gruppen Dizzie Tunes, som består av T.-E. Gumström, Svein-Helge Högberg, Einar Idland, Olvind Klingberg och Yngvar Nummre. Även Grethe Kausland finns med.

19.10 Magiskt mellanspel — den berömde amerikanske illusionisten och trollkonstnären Mark Wilson med gästspel av illusionisten Rico.

19.30 Rapport med väder.

20.00 Flickan som trampa' i klaveret — amerikansk filmkomedi från 1960 med Shirley MacLaine och Dean Martin samt Cliff Robertson, Norma **Crane och Jack Weston. Regi: Joseph Anthony.**

Filmen barnförbjöds vid den svenska premiären 1961.

21.30 Rockgala — ett avsnitt av den amerikanska serien In Concert.

22.40 TV-nytt, väder.

22.45—23.10 Lördagsfarsen: Phyllis.

Doris Leachman är den glada änkan i denna amerikanska komediserie som utspelas i dagens San Francisco. 15. Ensam men stark?

Audrey och Jonathan drar iväg på semester och lämnar Phyllis hemma, att få vara ensam och ha det skönt. Det blir så lagom skönt.